

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः
हरिः ॐ

2.2 द्वितीयकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः - इष्टिविध

Contents

2.2 द्वितीयकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः - इष्टिविधानं

1

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ॐ

2.2 द्वितीयकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः - इष्टिविधानं

2.2 द्वितीयकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः - इष्टिविधानं

TS 2.2.1.1

प्रजापतिरिति प्रजा-पतिः । प्रजा इति प्र - जाः । असृजत् । ताः । सृष्टाः । इन्द्राग्नी इतीन्द्र
- अग्नी । अपेति । अगूहताम् । सः । अचायत् । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । इन्द्राग्नी
इतीन्द्र-अग्नी । वै । मे । प्रजा इति प्र - जाः । अपेति । अघुक्षताम् । इति । सः ।
एतम् । ऐन्द्राग्रमित्यैन्द्र - अग्रम् । एकादशकपालमित्येकादश - कपालम् । अपश्यत् । तम्
। निरिति । अवपत् । तौ । अस्मै । प्रजा इति प्र-जाः । प्रेति । असाधयताम् । इन्द्राग्नी
इतीन्द्र - अग्नी । वै । एतस्य । प्रजामिति प्र - जाम् । अपेति । गूहत् । यः । अलम् ।
प्रजाया इति प्र - जायै । सन् । प्रजामिति प्र - जाम् । न । विन्दते । ऐन्द्राग्रमित्यैन्द्र - अग्रम्
। एकादशकपालमित्येकादश - कपालम् । निरिति । वपेत् । प्रजाकाम इति प्रजा - कामः ।
इन्द्राग्नी इतीन्द्र - अग्नी । 1

TS 2.2.1.2

एव । स्वेन । भागधेयेनेति भाग - धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मै ।
प्रजामिति प्र - जाम् । प्रेति । साधयत् । विन्दते । प्रजामिति प्र - जाम् । ऐन्द्राग्रमित्यैन्द्र

- अ॒ग्रम् । ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒त्ये॒का॒द॒श - क॒पा॒ल॒म् । नि॒रि॒तिं । व॒पे॒त् । स्पर्द्ध॑मानः । क्षे॒त्रे । वा । स॒जा॒ते॒ष्वि॒तिं स - जा॒तेषु॑ । वा । इ॒न्द्रा॒ग्नी इ॒तीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । ए॒व । स्वे॒न । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒तिं भा॒ग॒धे॒ये॒न । उ॒पे॒तिं । धा॒व॒ति । ता॒भ्या॑म् । ए॒व । इ॒न्द्रि॒यम् । वी॒र्य॑म् । भ्रातृ॑व्यस्य । वृ॒द्धे । वी॒तिं । पा॒प्म॒ना । भ्रातृ॑व्येण । ज॒य॒ते । अ॒पे॒तिं । वै । ए॒तस्मा॑त् । इ॒न्द्रि॒यम् । वी॒र्य॑म् । क्रा॒म॒ति । यः । स॒ग्रा॒म॒मि॒तिं सं - ग्रा॒मम् । उ॒प॒प्र॒या॒ती॒त्यु॒प - प्र॒या॒ति । ऐ॒न्द्रा॒ग्र॒मि॒त्यैन्द्र॑ - अ॒ग्रम् । ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒त्ये॒का॒द॒श - क॒पा॒ल॒म् । नि॒रि॒तिं । 2

TS 2.2.1.3

व॒पे॒त् । स॒ग्रा॒म॒मि॒तिं सं - ग्रा॒मम् । उ॒प॒प्र॒या॒स्य॒न्नित्यु॑प - प्र॒या॒स्य॒न् । इ॒न्द्रा॒ग्नी इ॒तीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । ए॒व । स्वे॒न । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒तिं भा॒ग - धे॒ये॒न । उ॒पे॒तिं । धा॒व॒ति । तौ । ए॒व । अ॒स्मि॒न् । इ॒न्द्रि॒यम् । वी॒र्य॑म् । ध॒त्तः । स॒ह । इ॒न्द्रि॒ये॒ण । वी॒र्ये॑ण । उ॒प । प्रे॒तिं । या॒ति । ज॒य॒ति । तम् । स॒ग्रा॒म॒मि॒तिं सं - ग्रा॒मम् । वी॒तिं । वै । ए॒षः । इ॒न्द्रि॒ये॒ण । वी॒र्ये॑ण । ऋ॒द्ध॒य॒ते । यः । स॒ग्रा॒म॒मि॒तिं सं - ग्रा॒मम् । ज॒य॒ति । ऐ॒न्द्रा॒ग्र॒मि॒त्यैन्द्र॑ - अ॒ग्रम् । ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒त्ये॒का॒द॒श - क॒पा॒ल॒म् । नि॒रि॒तिं । व॒पे॒त् । स॒ग्रा॒म॒मि॒तिं सं - ग्रा॒मम् । जि॒त्वा । इ॒न्द्रा॒ग्नी इ॒तीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । ए॒व । स्वे॒न । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒तिं भा॒ग - धे॒ये॒न । उ॒पे॒तिं । धा॒व॒ति । तौ । ए॒व । अ॒स्मि॒न् । इ॒न्द्रि॒यम् । वी॒र्य॑म् । 3

TS 2.2.1.4

ध॒त्तः । न । इ॒न्द्रि॒ये॒ण । वी॒र्ये॑ण । वी॒तिं । ऋ॒द्ध॒य॒ते । अ॒पे॒तिं । वै । ए॒तस्मा॑त् । इ॒न्द्रि॒यम् । वी॒र्य॑म् । क्रा॒म॒ति । यः । ए॒तिं । ज॒न॒ता॑म् । ऐ॒न्द्रा॒ग्र॒मि॒त्यैन्द्र॑ - अ॒ग्रम् । ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒त्ये॒का॒द॒श - क॒पा॒ल॒म् । नि॒रि॒तिं । व॒पे॒त् । ज॒न॒ता॑म् । ए॒ष्य॒न् । इ॒न्द्रा॒ग्नी इ॒तीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । ए॒व । स्वे॒न । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒तिं भा॒ग - धे॒ये॒न । उ॒पे॒तिं । धा॒व॒ति । तौ । ए॒व । अ॒स्मि॒न् । इ॒न्द्रि॒यम् । वी॒र्य॑म् । ध॒त्तः । स॒ह । इ॒न्द्रि॒ये॒ण । वी॒र्ये॑ण । ज॒न॒ता॑म् । ए॒ति । पौ॒ष्ण॑म् । च॒रुम् । अ॒नु । नि॒रि॒तिं । व॒पे॒त् । पू॒षा । वै । इ॒न्द्रि॒य॒स्य । वी॒र्य॑स्य । अ॒नु॒प्र॒दा॒ते॒त्यनु॑ - प्र॒दा॒ता । पू॒ष॒ण॑म् । ए॒व । 4

TS 2.2.1.5

स्वेनं । भागुधेयेनेति भाग - धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अनु । प्रेति । यच्छति । क्षेत्रपत्यमिति क्षेत्र - पत्यम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । जनताम् । आगत्येत्या - गत्यं । इयम् । वै । क्षेत्रस्य । पतिः । अस्याम् । एव । प्रतीति । तिष्ठति । ऐन्द्राग्रमित्यैन्द्र - अग्रम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । उपरिष्ठात् । निरिति । वपेत् । अस्याम् । एव । प्रतिष्ठायेति प्रति - स्थायं । इन्द्रियम् । वीर्यम् । उपरिष्ठात् । आत्मन् । धत्ते ॥ 5

(प्रजाकाम इन्द्राग्री - उपप्रयात्यैन्द्राग्रमेकादशकपालं नि- वीर्यं - पूषणमे वै - कान्नचत्वारिंशच्च)
(A1)

TS 2.2.2.1

अग्रये । पथिकृत इति पथि - कृतम् । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा - कपालम् । निरिति । वपेत् । यः । द्रुशपूर्णमासयाजीति द्रुशपूर्णमास - याजी । सन् । अमावास्यामित्यमा - वास्याम् । वा । पौर्णमासीमिति पौर्ण - मासीम् । वा । अतिपादयेदित्यति - पादयेत् । पथः । वै । एषः । अधीति । अपथेन । एति । यः । द्रुशपूर्णमासयाजीति द्रुशपूर्णमास - याजी । सन् । अमावास्यामित्यमा - वास्याम् । वा । पौर्णमासीमिति पौर्ण - मासीम् । वा । अतिपादयतीत्यति - पादयति । अग्निम् । एव । पथिकृतमिति पथि - कृतम् । स्वेनं । भागुधेयेनेति भाग - धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । अपथात् । पन्थाम् । अपीति । नयति । अनुद्वान् । दक्षिणा । वही । हि । एषः । समृद्ध्या इति सं - ऋद्ध्यै । अग्रये । व्रतपतय इति व्रत-पतये । 6

TS 2.2.2.2

पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा - कपालम् । निरितिं । वपेत् । यः । आहिताग्निरित्याहित-
 अग्निः । सन् । अव्रत्यम् । इव । चरेत् । अग्निम् । एव । व्रतपतिमिति व्रत - पतिम्
 । स्वेन । भागधेयेनेति भाग - धेयेन । उपेतिं । धावति । सः । एव । एनम् । व्रतम्
 । एतिं । लभ्यति । व्रत्यः । भवति । अग्नये । रक्षोघ्न इति रक्षः - घ्ने । पुरोडाशम् ।
 अष्टाकपालमित्यष्टा - कपालम् । निरितिं । वपेत् । यम् । रक्षांसि । सचेरन् । अग्निम् । एव ।
 रक्षोहणमिति रक्षः - हनम् । स्वेन । भागधेयेनेति भाग-धेयेन । उपेतिं । धावति । सः । एव ।
 अस्मात् । रक्षांसि । अपेतिं । हन्ति । निशितायामिति नि - शितायाम् । निरितिं । वपेत् । 7

TS 2.2.2.3

निशितायामिति नि - शितायाम् । हि । रक्षांसि । प्रेरत् इति प्र - ईरते । संप्रेर्णानीति सं
 - प्रेर्णानि । एव । एनानि । हन्ति । परिश्रित इति परि - श्रिते । याजयेत् । रक्षसाम् ।
 अनन्ववचारायेत्यननु - अवचाराय । रक्षोघ्नी इति रक्षः - घ्नी । याज्यानुवाक्ये इति याज्या -
 अनुवाक्ये । भवतः । रक्षसाम् । स्तृत्यै । अग्नये । रुद्रवत् इति रुद्र - वते । पुरोडाशम्
 । अष्टाकपालमित्यष्टा - कपालम् । निरितिं । वपेत् । अभिचरन्नित्यभि - चरन् । एषा ।
 वै । अस्य । घोरा । तनूः । यत् । रुद्रः । तस्मै । एव । एनम् । एतिं । वृश्चति ।
 ताजक् । आर्तिम् । एतिं । ऋच्छति । अग्नये । सुरभिमत इति सुरभि - मते । पुरोडाशम्
 । अष्टाकपालमित्यष्टा - कपालम् । निरितिं । वपेत् । यस्य । गावः । वा । पुरुषाः । 8

TS 2.2.2.4

वा । प्रमीयेरन्निति प्र - मीयेरन् । यः । वा । विभीयात् । एषा । वै । अस्य । भेषज्या ।
 तनूः । यत् । सुरभिमतीति सुरभि-मती । तया । एव । अस्मै । भेषजम् । करोति । सुरभिमत
 इति सुरभि - मते । भवति । पूतीगन्धस्येति पूती - गन्धस्ये । अपहत्या इत्यप - हृत्यै । अग्नये
 । क्षामवत् इति क्षाम - वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा - कपालम् । निरितिं । वपेत्
 । सग्रांम इति सं - ग्रामे । संयत्त इति सं - यत्ते । भागधेयेनेति भाग - धेयेन । एव । एनम्

। श॒म॒यि॒त्वा । प॒रान् । अ॒भि । नि॒रि॒तिं । दि॒श॒ति । यम् । अ॒व॒रे॒षाम् । वि॒द्ध्य॑न्ति । जी॒व॑न्ति । सः । यम् । प॒रे॒षाम् । प्रे॒तिं । सः । मी॒य॒ते । ज॒य॑न्ति । तम् । स॒ग्रा॑ममि॒तिं सं - ग्रा॒मम् । 9

TS 2.2.2.5

अ॒भी॒तिं । वै । ए॒षः । ए॒तान् । उ॒च्य॑ति । ये॒षाम् । पू॒र्वा॒प॒रा इति॑ पू॒र्व - अ॒प॒राः । अ॒न्व॒ञ्चः । प्र॒मी॒य॑न्त॒ इति॑ प्र - मी॒य॑न्ते । पु॒रु॒षा॒हु॒ति॒रिति॑ पु॒रु॒ष - आ॒हु॒तिः । हि । अ॒स्य॑ । प्रि॒य॒त॒मे॒तिं प्रि॒य - त॒मा । अ॒ग्न॑यै । क्षा॒म॒व॒त् इति॑ क्षा॒म - व॒त्ते । पु॒रो॒डा॒श॑म् । अ॒ष्टा॒क॒पा॒ल॒मि॒त्य॒ष्टा - क॒पा॒ल॒म् । नि॒रि॒तिं । व॒पे॒त् । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒तिं भा॒ग - धे॒ये॒न । ए॒व । ए॒न॒म् । श॒म॒य॑ति । न । ए॒षाम् । पु॒रा । आ॒यु॑षः । अ॒प॒रः । प्रे॒तिं । मी॒य॒ते । अ॒भी॒तिं । वै । ए॒षः । ए॒त॒स्य॑ । गृ॒हान् । उ॒च्य॑ति । य॒स्य॑ । गृ॒हान् । द॒ह॑ति । अ॒ग्न॑यै । क्षा॒म॒व॒त् इति॑ क्षा॒म - व॒त्ते । पु॒रो॒डा॒श॑म् । अ॒ष्टा॒क॒पा॒ल॒मि॒त्य॒ष्टा - क॒पा॒ल॒म् । नि॒रि॒तिं । व॒पे॒त् । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒तिं भा॒ग - धे॒ये॒न । ए॒व । ए॒न॒म् । श॒य॑म॒ति । न ( ) । अ॒स्य॑ । अ॒प॒रम् । गृ॒हान् । द॒ह॑ति ॥ 10

(व॒त॒प॒त॒ये - नि॒शि॒ता॒यां नि॒र्व॒पे॒त् - पु॒रु॒षाः - सं॒ग्रा॒मं - न - च॒त्वा॒रिं च) (A2)

TS 2.2.3.1

अ॒ग्न॑यै । का॒मा॒य । पु॒रो॒डा॒श॑म् । अ॒ष्टा॒क॒पा॒ल॒मि॒त्य॒ष्टा - क॒पा॒ल॒म् । नि॒रि॒तिं । व॒पे॒त् । यम् । का॒मः । न । उ॒प॒न॒मे॒दि॒त्यु॒प - न॒मे॒त् । अ॒ग्नि॑म् । ए॒व । का॒म॑म् । स्वे॒न । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒तिं भा॒ग - धे॒ये॒न । उ॒पे॒तिं । धा॒व॑ति । सः । ए॒व । ए॒न॒म् । का॒मे॒न । स॒मि॒तिं । अ॒र्द्ध॑य॒ति । उ॒पे॒तिं । ए॒न॒म् । का॒मः । न॒म॑ति । अ॒ग्न॑यै । य॒वि॒ष्ठाय॑ । पु॒रो॒डा॒श॑म् । अ॒ष्टा॒क॒पा॒ल॒मि॒त्य॒ष्टा - क॒पा॒ल॒म् । नि॒रि॒तिं । व॒पे॒त् । स्प॒र्द्ध॑मानः । क्षे॒त्रे । वा । स॒जा॒ते॒ष्वि॒तिं स - जा॒तेषु॑ । वा । अ॒ग्नि॑म् । ए॒व । य॒वि॒ष्ठम् । स्वे॒न । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒तिं भा॒ग - धे॒ये॒न । उ॒पे॒तिं । धा॒व॑ति । ते॒न । ए॒व । इ॒न्द्रि॒यम् । वी॒र्य॑म् । भ्रा॒तृ॒व्य॑स्य । 11

TS 2.2.3.2

युव॑ते । वी॒तिं । पा॒प्मना॑ । भ्रातृ॑व्येण । ज॒यते॑ । अ॒ग्नये॑ । यवि॑ष्ठाय । पु॒रोडा॑शम् ।
 अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॑ष्टा - क॒पालम् । निरि॑तिं । व॒पेत् । अ॒भिच॑र्यमाण॒ इत्य॑भि - च॒र्यमा॑णः । अ॒ग्निम्
 । ए॒व । यवि॑ष्ठम् । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॒ भाग॑ - धेये॑न । उ॒पेति॑ । धा॒वति॑ । सः । ए॒व ।
 अ॒स्मात् । रक्षा॑सि । य॒वय॑ति । न । ए॒नम् । अ॒भिच॑रन्नित्य॑भि - च॒रन् । स्तृ॑णुते । अ॒ग्नये॑
 । आ॒युष्म॑ते । पु॒रोडा॑शम् । अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॑ष्टा-क॒पालम् । निरि॑तिं । व॒पेत् । यः । का॒मये॑त
 । सर्व॑म् । आ॒युः । इ॒याम् । इति॑ । अ॒ग्निम् । ए॒व । आ॒युष्म॑न्तम् । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॒
 भाग॑ - धेये॑न । उ॒पेति॑ । धा॒वति॑ । सः । ए॒व । अ॒स्मिन् । 12

TS 2.2.3.3

आ॒युः । दु॒धाति॑ । सर्व॑म् । आ॒युः । ए॒ति । अ॒ग्नये॑ । जा॒तवे॑दस् इति॒ जा॒त - वे॑द॒से ।
 पु॒रोडा॑शम् । अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॑ष्टा - क॒पालम् । निरि॑तिं । व॒पेत् । भू॒ति॒काम॑ इति॒ भू॒ति - का॒मः
 । अ॒ग्निम् । ए॒व । जा॒तवे॑द॒समि॑तिं जा॒त - वे॑द॒सम् । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॒ भाग॑ - धेये॑न । उ॒पेति॑
 । धा॒वति॑ । सः । ए॒व । ए॒नम् । भू॒तिम् । ग॒मय॑ति । भ॒वति॑ । ए॒व । अ॒ग्नये॑ । रु॒क्म॑ते
 । पु॒रोडा॑शम् । अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॑ष्टा-क॒पालम् । निरि॑तिं । व॒पेत् । रु॒क्माम् इति॑ रुक् - का॒मः ।
 अ॒ग्निम् । ए॒व । रु॒क्म॑न्तम् । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॒ भाग॑ - धेये॑न । उ॒पेति॑ । धा॒वति॑ । सः
 । ए॒व । अ॒स्मिन् । रु॒चम् । दु॒धाति॑ । रोच॑ते । ए॒व । अ॒ग्नये॑ । तेज॑स्वते । पु॒रोडा॑शम् । 13

TS 2.2.3.4

अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॑ष्टा - क॒पालम् । निरि॑तिं । व॒पेत् । तेज॑स्काम॒ इति॑ तेजः - का॒मः । अ॒ग्निम्
 । ए॒व । तेज॑स्वन्तम् । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॒ भाग॑-धेये॑न । उ॒पेति॑ । धा॒वति॑ । सः । ए॒व ।
 अ॒स्मिन् । तेजः॑ । दु॒धाति॑ । तेज॑स्वी । ए॒व । भ॒वति॑ । अ॒ग्नये॑ । सा॒हन्त्या॑य । पु॒रोडा॑शम् ।
 अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॑ष्टा - क॒पालम् । निरि॑तिं । व॒पेत् । सी॒क्षमा॑णः । अ॒ग्निम् । ए॒व । सा॒हन्त्य॑म्
 । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॒ भाग॑ - धेये॑न । उ॒पेति॑ । धा॒वति॑ । तेन॑ । ए॒व । स॒हते॑ । यम् ।

सीक्षते ॥ 14

(भ्रातृव्यस्या -स्मिन् - तेजस्वते पुरोडाश - मृष्टात्रिंशच्च) (A3)

TS 2.2.4.1

अ॒ग्नये॑ । अ॒न्न॒वत् इत्य॑न्न - व॒त्ते । पु॒रो॒डाश॑म् । अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॑ष्टा - क॒पाल॒म् । नि॒रिति॑ । व॒पेत् ।
 । यः । का॒मये॑त् । अ॒न्न॒वा॒नित्य॑न्न - वा॒न् । स्या॒म् । इति॑ । अ॒ग्निम् । ए॒व । अ॒न्न॒वन्त॑मित्य॒न्न
 - व॒न्तम् । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॑ भाग - धेये॑न । उ॒पेति॑ । धा॒वति॑ । सः । ए॒व । ए॒नम् ।
 । अ॒न्न॒वन्त॑मित्य॒न्न - व॒न्तम् । क॒रोति॑ । अ॒न्न॒वा॒नित्य॑न्न - वा॒न् । ए॒व । भ॒वति॑ । अ॒ग्नये॑ ।
 अ॒न्ना॒दाये॑त्य॒न्न - अ॒दाय॑ । पु॒रो॒डाश॑म् । अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॑ष्टा - क॒पाल॒म् । नि॒रिति॑ । व॒पेत् ।
 यः । का॒मये॑त् । अ॒न्ना॒द इत्य॑न्न - अ॒दः । स्या॒म् । इति॑ । अ॒ग्निम् । ए॒व । अ॒न्ना॒दमित्य॑न्न
 - अ॒दम् । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॑ भाग - धेये॑न । उ॒पेति॑ । धा॒वति॑ । सः । ए॒व । ए॒नम् ।
 अ॒न्ना॒दमित्य॑न्न - अ॒दम् । क॒रोति॑ । अ॒न्ना॒द इत्य॑न्न - अ॒दः । 15

TS 2.2.4.2

ए॒व । भ॒वति॑ । अ॒ग्नये॑ । अ॒न्न॒पत॑ इत्य॒न्न - प॒तये॑ । पु॒रो॒डाश॑म् । अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॑ष्टा - क॒पाल॒म् ।
 । नि॒रिति॑ । व॒पेत् । यः । का॒मये॑त् । अ॒न्न॒पति॑रित्य॒न्न - प॒तिः । स्या॒म् । इति॑ । अ॒ग्निम् ।
 । ए॒व । अ॒न्न॒पति॑मित्य॒न्न - प॒तिम् । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॑ भाग - धेये॑न । उ॒पेति॑ । धा॒वति॑ ।
 । सः । ए॒व । ए॒नम् । अ॒न्न॒पति॑मित्य॒न्न - प॒तिम् । क॒रोति॑ । अ॒न्न॒पति॑रित्य॒न्न - प॒तिः । ए॒व ।
 । भ॒वति॑ । अ॒ग्नये॑ । प॒व॒मानाय॑ । पु॒रो॒डाश॑म् । अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॑ष्टा - क॒पाल॒म् । नि॒रिति॑ ।
 व॒पेत् । अ॒ग्नये॑ । पा॒व॒काय॑ । अ॒ग्नये॑ । शु॒चये॑ । ज्यो॒गा॒मया॑वीति॑ ज्योक् - आ॒मया॑वी । यत् ।
 अ॒ग्नये॑ । प॒व॒मानाय॑ । नि॒र्व॒प॒तीति॑ निः - व॒प॒ति । प्रा॒णमि॑ति॒ प्र - अ॒नम् । ए॒व । अ॒स्मिन् ।
 तेन॑ । द॒धाति॑ । यत् । अ॒ग्नये॑ । 16

TS 2.2.4.3

पा॒व॒काय॑ । वाच॑म् । ए॒व । अ॒स्मि॒न् । तेन॑ । दु॒धा॒ति॒ । यत् । अ॒ग्नये॑ । शुच॑ये । आयुः॑ ।
 ए॒व । अ॒स्मि॒न् । तेन॑ । दु॒धा॒ति॒ । उ॒त । यदि॑ । इ॒तासुरि॑ती॒त-अ॒सुः । भव॑न्ति । जीव॑न्ति ।
 ए॒व । ए॒ताम् । ए॒व । निरि॑ति । व॒पेत् । चक्षु॑ष्काम् इति॑ चक्षुः॑ - का॒मः । यत् । अ॒ग्नये॑ ।
 प॒व॒मानाय॑ । निर्व॑प॒तीति॑ निः - व॒प॑न्ति । प्रा॒णमि॑ति॒ प्र-अ॒नम् । ए॒व । अ॒स्मि॒न् । तेन॑ । दु॒धा॒ति॒
 । यत् । अ॒ग्नये॑ । पा॒व॒काय॑ । वाच॑म् । ए॒व । अ॒स्मि॒न् । तेन॑ । दु॒धा॒ति॒ । यत् । अ॒ग्नये॑ ।
 शुच॑ये । चक्षुः॑ । ए॒व । अ॒स्मि॒न् । तेन॑ । दु॒धा॒ति॒ । 17

TS 2.2.4.4

उ॒त । यदि॑ । अ॒न्धः । भव॑न्ति । प्रेति॑ । ए॒व । प॒श्य॒ति॒ । अ॒ग्नये॑ । पु॒त्रव॑न्त॒ इति॑ पु॒त्र -
 व॒न्ते । पु॒रोडाश॑म् । अ॒ष्टाक॑पा॒लमि॒त्य॒ष्टा - क॒पा॒लम् । निरि॑ति । व॒पेत् । इन्द्रा॑य । पु॒त्रिणे॑ ।
 पु॒रोडाश॑म् । एका॑दशकपा॒लमि॒त्येका॑दश - क॒पा॒लम् । प्र॒जाका॑म् इति॑ प्र॒जा - का॒मः । अ॒ग्निः ।
 ए॒व । अ॒स्मै । प्र॒जामि॑ति॒ प्र-जा॑म् । प्र॒जन॑य॒तीति॑ प्र - ज॒नय॑न्ति । वृ॒द्धाम् । इन्द्रः॑ । प्रेति॑ ।
 य॒च्छ॒ति॒ । अ॒ग्नये॑ । रस॑व॒न्त॒ इति॑ रस॑-व॒न्ते । अ॒ज॒क्षी॒र इत्य॑ज - क्षी॒रे । च॒रुम् । निरि॑ति । व॒पेत्
 । यः । का॒मये॑त । रस॑वा॒निति॑ रस॑ - वा॒न् । स्या॑म् । इति॑ । अ॒ग्निम् । ए॒व । रस॑व॒न्त॒मिति॑
 रस॑ - व॒न्त॒म् । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॑ भा॒ग - धेये॑न । उ॒पेति॑ । धा॒व॒ति॒ । सः । ए॒व । ए॒नम्
 । रस॑व॒न्त॒मिति॑ रस॑ - व॒न्त॒म् । क॒रो॒ति॒ । 18

TS 2.2.4.5

रस॑वा॒निति॑ रस॑ - वा॒न् । ए॒व । भ॒व॒ति॒ । अ॒ज॒क्षी॒र इत्य॑ज - क्षी॒रे । भ॒व॒ति॒ । आ॒ग्नेयी॑ । वै ।
 ए॒षा । यत् । अ॒जा । सा॒क्षादि॑ति॒ स - अ॒क्षात् । ए॒व । रस॑म् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । अ॒ग्नये॑ ।
 वसु॑म॒न्त॒ इति॑ वसु॑ - म॒न्ते । पु॒रोडाश॑म् । अ॒ष्टाक॑पा॒लमि॒त्य॒ष्टा - क॒पा॒लम् । निरि॑ति । व॒पेत् ।
 यः । का॒मये॑त । वसु॑मा॒निति॑ वसु॑ - मा॒न् । स्या॑म् । इति॑ । अ॒ग्निम् । ए॒व । वसु॑म॒न्त॒मिति॑
 वसु॑ - म॒न्त॒म् । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॑ भा॒ग - धेये॑न । उ॒पेति॑ । धा॒व॒ति॒ । सः । ए॒व । ए॒नम्

। वसु॑मन्त॒मिति॑ वसु॑ - मन्त॒म् । क॒रोति॑ । वसु॑मा॒निति॑ वसु॑ - मा॒न् । ए॒व । भ॒वति॑ । अ॒ग्रये॑
। वा॒ज॒सृ॒त इति॑ वाज - सृ॒ते । पु॒रो॒डाश॑म् । अ॒ष्टाक॑पा॒लमि॒त्य॒ष्टा - क॒पा॒लम् । नि॒रिति॑ । व॒पेत्
। स॒ग्रा॒म इति॑ सं - ग्रा॒मे । सं॒यत्त॑ इति॑ सं - य॒त्ते । वा॒जम् । 19

TS 2.2.4.6

वै । ए॒षः । सि॒सीरु॑षति॑ । यः । स॒ग्रा॒ममि॒ति सं - ग्रा॒मम् । जिगी॑षति॑ । अ॒ग्निः । खलु॑ । वै
। दे॒वाना॑म् । वा॒ज॒सृ॒दि॒ति वाज - सृ॒त् । अ॒ग्निम् । ए॒व । वा॒ज॒सृ॒तमि॒ति वाज॑-सृ॒तम् । स्वेन॑ ।
भा॒ग॒धे॒ये॒नेति॑ भाग - धे॒येन॑ । उ॒पेति॑ । धा॒वति॑ । धा॒वति॑ । वा॒जम् । ह॒न्ति । वृ॒त्रम् । ज॒यति॑
। तम् । स॒ग्रा॒ममि॒ति सं - ग्रा॒मम् । अथो॑ इति॑ । अ॒ग्निः । इ॒व । न । प्र॒ति॒धृष॑ इति॑ प्र॒ति -
धृषे॑ । भ॒वति॑ । अ॒ग्रये॑ । अ॒ग्नि॒वत् इत्य॑ग्नि - व॒ते । पु॒रो॒डाश॑म् । अ॒ष्टाक॑पा॒लमि॒त्य॒ष्टा - क॒पा॒लम्
। नि॒रिति॑ । व॒पेत् । य॒स्य॑ । अ॒ग्नौ । अ॒ग्निम् । अ॒भ्यु॒द्धरे॑यु॒रित्य॑भि - उ॒द्धरे॑युः । नि॒र्दिष्ट॑भा॒ग
इति॑ नि॒र्दिष्ट॑ - भा॒गः । वै । ए॒तयोः॑ । अ॒न्यः । अ॒नि॒र्दिष्ट॑भा॒ग इत्य॑नि॒र्दिष्ट॑ - भा॒गः । अ॒न्यः
। तौ । स॒भ॒वं॒न्ता॒वि॒ति सं - भ॒वं॒न्तौ । य॒ज॒मा॒नम् । 20

TS 2.2.4.7

अ॒भि । स॒मि॒ति । भ॒वतुः॑ । सः । ई॒श्वरः॑ । आ॒र्तिम् । आ॒र्तो॒रित्या॑ - अ॒र्तोः॑ । यत् । अ॒ग्रये॑
। अ॒ग्नि॒वत् इत्य॑ग्नि - व॒ते । नि॒र्व॒प॒तीति॑ निः-व॒पति॑ । भा॒ग॒धे॒ये॒नेति॑ भाग - धे॒येन॑ । ए॒व । ए॒नौ ।
श॒म॒यति॑ । न । आ॒र्तिम् । ए॒ति । ऋ॒च्छति॑ । य॒ज॒मा॒नः । अ॒ग्रये॑ । ज्योति॑ष्मते । पु॒रो॒डाश॑म्
। अ॒ष्टाक॑पा॒लमि॒त्य॒ष्टा - क॒पा॒लम् । नि॒रिति॑ । व॒पेत् । य॒स्य॑ । अ॒ग्निः । उ॒द्ध॒त इत्यु॑त् - ह॒तः
। अ॒हु॒ते । अ॒ग्नि॒हो॒त्र इत्य॑ग्नि - हो॒त्रे । उ॒द्वा॒ये॒दित्यु॑त् - वा॒येत् । अ॒प॒रः । आ॒दी॒प्येत्या॑ - दी॒प्यं
। अ॒नू॒द्ध॒त्य इत्य॑नु - उ॒द्ध॒त्यः । इति॑ । आ॒हुः । तत् । तथो॑ । न । का॒र्यम् । यत् ।
भा॒ग॒धे॒यमि॒ति भाग॑ - धे॒यम् । अ॒भी॒ति । पूर्॒वः । उ॒द्धि॒यत् इत्यु॑त् - ह्रि॒यते॑ । किम् । अ॒प॒रः ।
अ॒भि । उ॒दि॒ति । 21

TS 2.2.4.8

ह्रियेत् । इति । तानि । एव । अवक्षाणानीत्येव - क्षाणानि । सन्निधायेति सं - निधाय । मन्थेत् । इतः । प्रथमम् । जज्ञे । अग्निः । स्वात् । योनेः । अधीति । जातवेदा इति जात - वेदाः ॥ सः । गायत्रिया । त्रिष्टुभा । जगत्या । देवेभ्यः । हव्यम् । वहतु । प्रजानन्निति प्र - जानन्न । इति । छन्दोभिरिति छन्दः - भिः । एव । एनम् । स्वात् । योनेः । प्रेति । जनयति । एषः । वाव । सः । अग्निः । इति । आहुः । ज्योतिः । तु । वै । अस्य । परापतितमिति परा - पतितम् । इति । यत् । अग्नये । ज्योतिष्मते । निर्वपतीति निः - वपति । यत् । एव । अस्य ( ) । ज्योतिः । परापतितमिति परा - पतितम् । तत् । एव । अवेति । रुन्धे ॥ 22

(करोत्यन्नादो - दधाति यदुग्नये - शुचये चक्षुरेवास्मिन् तेन दधाति -करोति - वाजं यजमान - मु - देवास्य - षट्) (A4)

TS 2.2.5.1

वैश्वानरम् । द्वादशकपालमिति द्वादश - कपालम् । निरिति । वपेत् । वारुणम् । चरुम् । दुधिक्रावृण इति दधि - क्रावृणै । चरुम् । अभिशस्यमान इत्यभि - सस्यमानः । यत् । वैश्वानरः । द्वादशकपाल इति द्वादश - कपालः । भवति । सँवत्सर इति सं - वत्सरः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । सँवत्सरेणेति सं - वत्सरेण । एव । एनम् । स्वदयति । अपेति । पापम् । वर्णम् । हते । वारुणेन । एव । एनम् । वरुणपाशादिति वरुण - पाशात् । मुञ्चति । दुधिक्रावृणेति दधि - क्रावृणा । पुनाति । हिरण्यम् । दक्षिणा । पवित्रम् । वै । हिरण्यम् । पुनाति । एव । एनम् । आद्यम् । अस्य । अन्नम् । भवति । एताम् । एव । निरिति । वपेत् । प्रजाकाम इति प्रजा - कामः । सँवत्सर इति सं - वत्सरः । 23

TS 2.2.5.2

वै । एतस्य । अशान्तः । योनिम् । प्रजाया इति प्र - जायै । पशूनाम् । निरिति । दहति

। यः । अल॑म् । प्र॒जाया॒ इति॑ प्र-जायै । सन् । प्र॒जामि॑तिं प्र - जाम् । न । वि॒न्दते॑ । यत् । वै॒श्वान॑रः । द्वा॒दश॑कपाल॒ इति॑ द्वा॒दश - क॒पालः । भव॑ति । स॒व॒त्स॒र इति॑ सं - व॒त्स॒रः । वै । अ॒ग्निः । वै॒श्वान॑रः । स॒व॒त्स॒रमि॑तिं सं - व॒त्स॒रम् । ए॒व । भा॒ग॒धेये॑नेति॑ भा॒ग - धेये॑न । श॒म॒य॒ति । सः । अ॒स्मै । शा॒न्तः । स्वा॒त् । यो॒नेः । प्र॒जामि॑तिं प्र - जाम् । प्रेति॑ । ज॒न॒य॒ति । वा॒रु॒णेन॑ । ए॒व । ए॒नम् । व॒रु॒ण॒पा॒शादि॑तिं वरु॒ण - पा॒शात् । मु॒ञ्च॒ति । द॒धि॒क्राव॑ण्णेति॑ दधि - क्राव॑णा । पु॒ना॒ति । हि॒र॒ण्यम् । दक्षि॑णा । प॒वि॒त्रम् । वै । हि॒र॒ण्यम् । पु॒ना॒ति । ए॒व । ए॒नम् । 24

TS 2.2.5.3

वि॒न्दते॑ । प्र॒जामि॑तिं प्र - जाम् । वै॒श्वान॑रम् । द्वा॒दश॑कपाल॒मि॒ति॒ द्वा॒दश - क॒पालम् । नि॒रि॒तिं । व॒पेत् । पु॒त्रे । जा॒ते । यत् । अ॒ष्टा॒क॒पाल॒ इत्य॑ष्टा - क॒पालः । भव॑ति । गा॒य॒त्रि॒या । ए॒व । ए॒नम् । ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒सेने॑ति॑ ब्रह्म - व॒र्च॒सेन॑ । पु॒ना॒ति । यत् । न॒व॒क॒पाल॒ इति॑ न॒व - क॒पालः । त्रि॒वृ॒तेति॑ त्रि - वृ॒ता । ए॒व । अ॒स्मि॒न् । तेजः॑ । दु॒धा॒ति । यत् । द॒श॒क॒पाल॒ इति॑ द॒श - क॒पालः । वि॒रा॒जेति॑ वि - रा॒जा । ए॒व । अ॒स्मि॒न् । अ॒न्ना॒द्य॒मि॒त्य॒न्न - अ॒द्यम् । दु॒धा॒ति । यत् । ए॒का॒द॒श॒क॒पाल॒ इत्ये॑का॒दश - क॒पालः । त्रि॒ष्टु॒भा । ए॒व । अ॒स्मि॒न् । इ॒न्द्रि॒यम् । दु॒धा॒ति । यत् । द्वा॒दश॑कपाल॒ इति॑ द्वा॒दश - क॒पालः । जग॑त्या । ए॒व । अ॒स्मि॒न् । प॒शून् । दु॒धा॒ति । य॒स्मि॒न् । जा॒ते । ए॒ताम् । इष्टि॑म् । नि॒र्व॒प॒तीति॑ निः - व॒प॑ति । पू॒तः । 25

TS 2.2.5.4

ए॒व । ते॒ज॒स्वी । अ॒न्ना॒द इत्य॑न्न - अ॒दः । इ॒न्द्रि॒या॒वी । प॒शु॒मा॒नि॒ति॑ प॒शु - मा॒न् । भ॒व॒ति । अ॒वे॒ति । वै । ए॒षः । सु॒व॒र्गादि॑ति॑ सु॒वः - गा॒त् । लो॒का॒त् । छि॒द्य॒ते । यः । द॒र॒श॒पू॒र्ण॒मा॒स॒या॒जी॒ति॑ द॒र॒श॒पू॒र्ण॒मा॒स - या॒जी । सन् । अ॒मा॒वा॒स्या॒मि॒त्य॒मा - वा॒स्याम् । वा । पौ॒र्ण॒मा॒सी॒मि॒ति॑ पौ॒र्ण - मा॒सीम् । वा । अ॒ति॒पा॒द॒य॒तीत्य॑ति॑ - पा॒द॒य॑ति । सु॒व॒र्गा॒येति॑ सु॒वः - गा॒य॑ । हि । लो॒का॒य॑ । द॒र॒श॒पू॒र्ण॒मा॒सा॒वि॒ति॑ द॒र॒श - पू॒र्ण॒मा॒सौ । इ॒ज्ये॑ते इति॑ । वै॒श्वान॑रम् । द्वा॒दश॑कपाल॒मि॒ति॒ द्वा॒दश -

कृ॒पा॒ल॒म् । नि॒रि॒तिं । व॒पे॒त् । अ॒मा॒वा॒स्या॒मि॒त्य॒मा - वा॒स्या॒म् । वा॒ । पौ॒र्ण॒मा॒सी॒मि॒तिं पौ॒र्ण -
मा॒सी॒म् । वा॒ । अ॒ति॒पा॒द्ये॒त्य॒ति - पा॒द्यं । स॒व॒त्स॒र इति॑ सं - व॒त्स॒रः । वै । अ॒ग्निः । वै॒श्वान॒रः
। स॒व॒त्स॒रमि॒तिं सं - व॒त्स॒रम् । ए॒व । प्री॒णा॒ति । अथो॒ इति॑ । स॒व॒त्स॒रमि॒तिं सं - व॒त्स॒रम् ।
ए॒व । अ॒स्मै । उ॒पे॒ति । दु॒धा॒ति । सु॒व॒र्ग॒स्ये॒ति सु॒वः - ग॒स्यं । लो॒क॒स्यं । स॒म॒ष्ट्या॒ इति॑ सं -
अ॒ष्ट्यै । 26

TS 2.2.5.5

अथो॒ इति॑ । दे॒वताः॑ । ए॒व । अ॒न्वा॒र॒भ्ये॒त्य॒नु - आ॒र॒भ्यं । सु॒व॒र्ग॒मि॒तिं सु॒वः - ग॒म् । लो॒क॒म् ।
ए॒ति । वी॒र॒हे॒ति वी॒र॒हा । वै । ए॒षः । दे॒वा॒ना॒म् । यः । अ॒ग्नि॒म् । उ॒द्वा॒स॒य॒त॒ इत्यु॑त् - वा॒स॒य॒ते ।
न । वै । ए॒त॒स्यं । ब्रा॒ह्म॒णाः । ऋ॒ता॒य॒व इत्यु॑त् - य॒वं । पु॒रा । अ॒न्न॒म् । अ॒क्ष॒न् । आ॒ग्ने॒य॒म् ।
अ॒ष्टा॒क॒पा॒ल॒मि॒त्य॒ष्टा - कृ॒पा॒ल॒म् । नि॒रि॒तिं । व॒पे॒त् । वै॒श्वान॒रम् । द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒ति द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒म्
। अ॒ग्नि॒म् । उ॒द्वा॒स॒यि॒ष्य॒न्नित्यु॑त् - वा॒स॒यि॒ष्य॒न् । यत् । अ॒ष्टा॒क॒पा॒ल॒ इत्य॑ष्टा - कृ॒पा॒लः । भ॒व॒ति
। अ॒ष्टा॒क्ष॒रे॒त्य॑ष्टा - अ॒क्ष॒रा । गा॒य॒त्री । गा॒य॒त्रः । अ॒ग्निः । या॒वा॒न् । ए॒व । अ॒ग्निः । त॒स्मै ।
आ॒ति॒थ्य॒म् । क॒रो॒ति । अथो॒ इति॑ । यथा॑ । ज॒न॒म् । य॒ते । अ॒व॒स॒म् । क॒रो॒ति । ता॒दृक् । 27

TS 2.2.5.6

ए॒व । तत् । द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒ इति॑ द्वा॒द॒श - कृ॒पा॒लः । वै॒श्वान॒रः । भ॒व॒ति । द्वा॒द॒श । मा॒साः॑ ।
स॒व॒त्स॒र इति॑ सं - व॒त्स॒रः । स॒व॒त्स॒र इति॑ सं - व॒त्स॒रः । ख॒लु । वै । अ॒ग्नेः । यो॒निः ।
स्वा॒म् । ए॒व । ए॒न॒म् । यो॒नि॒म् । ग॒म॒य॒ति । आ॒द्य॒म् । अ॒स्य॒ । अ॒न्न॒म् । भ॒व॒ति । वै॒श्वान॒रम्
। द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒ति द्वा॒द॒श - कृ॒पा॒ल॒म् । नि॒रि॒तिं । व॒पे॒त् । मा॒रु॒त॒म् । स॒प्त॒क॒पा॒ल॒मि॒ति स॒प्त -
कृ॒पा॒ल॒म् । ग्रा॒म॒का॒म् इति॑ ग्रा॒मं - का॒म् । आ॒ह॒व॒नी॒य इत्य॑ - ह॒व॒नी॒यै । वै॒श्वान॒रम् । अधी॒तिं
। श्र॒य॒ति । गा॒र॒ह॒प॒त्य इति॑ गा॒र॒ह॒ - प॒त्ये । मा॒रु॒त॒म् । पा॒प॒व॒स्य॒स॒स्ये॒ति पा॒प - व॒स्य॒स॒स्यं
। वि॒धृ॒त्या॒ इति॑ वि - धृ॒त्यै । द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒ इति॑ द्वा॒द॒श - कृ॒पा॒लः । वै॒श्वान॒रः । भ॒व॒ति ।
द्वा॒द॒श । मा॒साः॑ । स॒व॒त्स॒र इति॑ सं॒व॒त्स॒रः । स॒व॒त्स॒रे॒णे॒ति सं - व॒त्स॒रे॒ण॑ । ए॒व । अ॒स्मै ।
स॒जा॒ता॒नि॒ति स - जा॒तान् । च्या॒व॒य॒ति । मा॒रु॒तः । भ॒व॒ति । 28

TS 2.2.5.7

मरुतः । वै । देवानांम् । विशः । देवविशेनेति देव - विशेन । एव । अस्मै । मनुष्यविशमिति
 मनुष्य - विशम् । अवेति । रुन्धे । सप्तकपाल इति सप्त - कपालः । भवति । सप्तगणा इति
 सप्त - गणाः । वै । मरुतः । गणश इति गण-शः । एव । अस्मै । सजातानिति स - जातान्
 । अवेति । रुन्धे । अनुच्यमान इत्यनु - उच्यमाने । एति । सादयति । विशम् । एव ।
 अस्मै । अनुवर्तमानमित्यनु - वर्तमानम् । करोति ॥ 29

(प्रजाकामः सँवथ्सुरः - पुनात्येवैनं - पूतः - समष्ट्यै -तादृङ् - मारुतो भव - त्येकान्न त्रिशच्च)
 (A5)

TS 2.2.6.1

आदित्यम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । सग्रांममिति सं - ग्रामम् । उपप्रयास्यन्नित्युप -
 प्रयास्यन् । इयम् । वै । अदितिः । अस्याम् । एव । पूर्वे । प्रतीति । तिष्ठन्ति । वैश्वानरम्
 । द्वादशकपालमिति द्वादश - कपालम् । निरिति । वपेत् । आयतनमित्या - यतनम् । गत्वा
 । सँवथ्सुर इति सं - वथ्सुरः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । सँवथ्सुर इति सं-वथ्सुरः । खलु
 । वै । देवानांम् । आयतनमित्या - यतनम् । एतस्मात् । वै । आयतनादित्या-यतनात् ।
 देवाः । असुरान् । अजयन् । यत् । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमिति द्वादश - कपालम् ।
 निर्वपतीति निः - वपति । देवानांम् । एव । आयतन इत्या - यतने । यतते । जयति । तम्
 । सग्रांममिति सं - ग्रामम् । एतस्मिन् । वै । एतौ । मृजाते इति । 30

TS 2.2.6.2

यः । विद्विषाणयोरिति वि-द्विषाणयोः । अन्नम् । अत्ति । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमिति द्वादश
 - कपालम् । निरिति । वपेत् । विद्विषाणयोरिति वि - द्विषाणयोः । अन्नम् । जग्ध्वा । सँवथ्सुर
 इति सं - वथ्सुरः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । सँवथ्सुरस्वदितमिति सँवथ्सुर - स्वदितम् । एव

। अ॒त्ति॒ । न॒ । अ॒स्मि॒न् । मृ॒जा॒ते इति॑ । स॒व॒त्स॒रायेति॑ सं - व॒त्स॒राय॑ । वै । ए॒तौ । स॒मि॒ति॑ ।
 । अ॒मा॒ते इति॑ । यौ । स॒म॒मा॒ते इति॑ सं-अ॒मा॒ते । तयोः॑ । यः । पूर्॒वः । अ॒भि॒द्रु॒ह्यतीत्य॑भि
 - द्रु॒ह्य॑ति । तम् । वरु॑णः । गृ॒ह्णा॒ति । वै॒श्वान॒रम् । द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒ति॒ द्वा॒द॒श - क॒पा॒ल॒म् ।
 नि॒रि॒ति॑ । व॒पे॒त् । स॒म॒मा॒न॒यो॒रि॒ति॑ सं - अ॒मा॒न॒योः॑ । पूर्॒वः । अ॒भि॒द्रु॒ह्ये॒त्य॑भि - द्रु॒ह्य॑ । स॒व॒त्स॒र
 इति॑ सं - व॒त्स॒रः । वै । अ॒ग्निः । वै॒श्वान॒रः । स॒व॒त्स॒र॒मि॒ति॑ सं - व॒त्स॒रम् । ए॒व । आ॒प्त्वा
 । नि॒र्व॒रु॒ण॒मि॒ति॑ निः - व॒रु॒णम् । 31

TS 2.2.6.3

प॒र॒स्ता॑त् । अ॒भी॒ति॑ । द्रु॒ह्य॑ति । न॒ । ए॒न॒म् । वरु॑णः । गृ॒ह्णा॒ति । आ॒व्य॑म् । वै । ए॒षः ।
 प्र॒ती॒ति॑ । गृ॒ह्णा॒ति । यः । अ॒वि॑म् । प्र॒ति॒गृ॒ह्णा॒ती॒ति॑ प्र॒ति - गृ॒ह्णा॒ति॑ । वै॒श्वान॒रम् । द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒ति॒
 द्वा॒द॒श - क॒पा॒ल॒म् । नि॒रि॒ति॑ । व॒पे॒त् । अ॒वि॑म् । प्र॒ति॒गृ॒ह्ये॒ति॑ प्र॒ति - गृ॒ह्य॑ । स॒व॒त्स॒र इति॑
 सं - व॒त्स॒रः । वै । अ॒ग्निः । वै॒श्वान॒रः । स॒व॒त्स॒र॒स्व॒दि॒ता॒मि॒ति॑ स॒व॒त्स॒र - स्व॒दि॒ता॒म् । ए॒व
 । प्र॒ती॒ति॑ । गृ॒ह्णा॒ति । न॒ । आ॒व्य॑म् । प्र॒ती॒ति॑ । गृ॒ह्णा॒ति । आ॒त्म॒नः॑ । वै । ए॒षः ।
 मा॒त्रा॑म् । आ॒प्नो॑ति । यः । उ॒भ॒या॒द॑त् । प्र॒ति॒गृ॒ह्णा॒ती॒ति॑ प्र॒ति - गृ॒ह्णा॒ति॑ । अ॒श्व॑म् । वा॒ । पु॒रु॑षम्
 । वा॒ । वै॒श्वान॒रम् । द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒ति॒ द्वा॒द॒श - क॒पा॒ल॒म् । नि॒रि॒ति॑ । व॒पे॒त् । उ॒भ॒या॒द॑त् । 32

TS 2.2.6.4

प्र॒ति॒गृ॒ह्ये॒ति॑ प्र॒ति - गृ॒ह्य॑ । स॒व॒त्स॒र इति॑ सं - व॒त्स॒रः । वै । अ॒ग्निः । वै॒श्वान॒रः ।
 स॒व॒त्स॒र॒स्व॒दि॒त॒मि॒ति॑ स॒व॒त्स॒र - स्व॒दि॒त॒म् । ए॒व । प्र॒ती॒ति॑ । गृ॒ह्णा॒ति । न॒ । आ॒त्म॒नः॑ ।
 मा॒त्रा॑म् । आ॒प्नो॑ति । वै॒श्वान॒रम् । द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒ति॒ द्वा॒द॒श - क॒पा॒ल॒म् । नि॒रि॒ति॑ । व॒पे॒त् ।
 स॒नि॒म् । ए॒ष्य॑न् । स॒व॒त्स॒र इति॑ सं - व॒त्स॒रः । वै । अ॒ग्निः । वै॒श्वान॒रः । य॒दा । ख॒लु॑ । वै
 । स॒व॒त्स॒र॒मि॒ति॑ सं - व॒त्स॒रम् । ज॒न॒ता॒या॒म् । च॒र॑ति । अ॒थ॑ । सः । ध॒नार्घ॑ इति॑ ध॒न - अ॒र्घः॑
 । भ॒व॑ति । यत् । वै॒श्वान॒रम् । द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒ति॒ द्वा॒द॒श - क॒पा॒ल॒म् । नि॒र्व॒प॒ती॒ति॑ निः - व॒प॑ति
 । स॒व॒त्स॒र॒सा॒ता॒मि॒ति॑ स॒व॒त्स॒र॒सा॒ता॒म् । ए॒व । स॒नि॒म् । अ॒भि॒ । प्रे॒ति॑ । च्य॒व॒ते॒ । दान॑कामा

इति दानं - कामाः । अस्मै । प्रजा इति प्र - जाः । भवन्ति । यः । वै । सँवत्सरमिति सं
- वत्सरम् । 33

TS 2.2.6.5

प्रयुज्येति प्र - युज्यं । न । विमुञ्चतीति वि - मुञ्चति । अप्रतिष्ठान इत्यप्रति - स्थानः । वै ।
सः । भवति । एतम् । एव । वैश्वानरम् । पुनः । आगत्येत्यां - गत्यं । निरिति । वपेत् ।
यम् । एव । प्रयुङ्क्ते इति प्र - युङ्क्ते । तम् । भागधेयेनेति भाग - धेयेन । वीति । मुञ्चति ।
प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै । ययां । रज्वां । उत्तमामित्युत् - तमाम् । गाम् । अजेदित्यां
- अजेत् । ताम् । भ्रातृव्याय । प्रेति । हिणुयात् । निरुक्लतिमिति निः - क्लतिम् । एव ।
अस्मै । प्रेति । हिणोति ॥ 34

(मृजाते - निर्वरुणं - वपेदुभयादुद् - यो वै सँवत्सरः - षट्त्रिंशच्च) (A6)

TS 2.2.7.1

ऐन्द्रम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । पशुकाम् इति पशु - कामः । ऐन्द्राः । वै । पशवः ।
इन्द्रम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेति भाग - धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै
। पशून् । प्रेति । यच्छति । पशुमानिति पशु - मान् । एव । भवति । चरुः । भवति ।
स्वात् । एव । अस्मै । योनेः । पशून् । प्रेति । जनयति । इन्द्राय । इन्द्रियावन्त इतीन्द्रिय -
वन्ते । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश - कपालम् । निरिति । वपेत् । पशुकाम् इति
पशु - कामः । इन्द्रियम् । वै । पशवः । इन्द्रम् । एव । इन्द्रियावन्तमितीन्द्रिय - वन्तम् ।
स्वेन । भागधेयेनेति भाग - धेयेन । उपेति । धावति । सः । 35

TS 2.2.7.2

एव । अस्मै । इन्द्रियम् । पशून् । प्रेति । यच्छति । पशुमानिति पशु - मान् । एव । भवति

। इन्द्राय । घर्मव॑न्त॒ इति॑ घ॒र्म - व॒त्ते । पुरो॑डाश॑म् । एका॑दशकपाल॒मित्येका॑दश - क॒पाल॒म् । निरि॑ति । व॒पेत् । ब्र॒ह्मव॑र्चसका॑म् इति॑ ब्र॒ह्मव॑र्चस - का॒म् । ब्र॒ह्मव॑र्चसमि॑ति ब्र॒ह्म - व॑र्चसम् । वै । घ॒र्मः । इन्द्र॑म् । ए॒व । घ॒र्मव॑न्त॒मिति॑ घ॒र्म - व॑न्त॒म् । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॑ भा॒ग - धेये॑न । उपे॑ति । धा॒व॒ति । सः । ए॒व । अ॒स्मिन् । ब्र॒ह्मव॑र्चसमि॑ति ब्र॒ह्म - व॑र्चसम् । दुधा॑ति । ब्र॒ह्मव॑र्चसीति॑ ब्र॒ह्म - व॑र्चसी । ए॒व । भ॒व॒ति । इन्द्राय॑ । अ॒र्कव॑न्त॒ इत्य॑र्क - व॒त्ते । पुरो॑डाश॑म् । एका॑दशकपाल॒मित्येका॑दश - क॒पाल॒म् । निरि॑ति । व॒पेत् । अ॒न्नका॑म् इत्य॒न्न - का॒म् । अ॒र्कः । वै । दे॒वाना॑म् । अ॒न्नम् । इन्द्र॑म् । ए॒व । अ॒र्कव॑न्त॒मित्य॑र्क - व॑न्त॒म् । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॑ भा॒ग - धेये॑न । 36

TS 2.2.7.3

उपे॑ति । धा॒व॒ति । सः । ए॒व । अ॒स्मै । अ॒न्नम् । प्रे॑ति । य॒च्छ॒ति । अ॒न्ना॒द इत्य॑न्न - अ॒दः । ए॒व । भ॒व॒ति । इन्द्राय॑ । घ॒र्मव॑न्त॒ इति॑ घ॒र्म - व॒त्ते । पुरो॑डाश॑म् । एका॑दशकपाल॒मित्येका॑दश - क॒पाल॒म् । निरि॑ति । व॒पेत् । इन्द्राय॑ । इ॒न्द्रिया॑व॒न्त॒ इती॑न्द्रि॒य - व॒त्ते । इन्द्राय॑ । अ॒र्कव॑न्त॒ इत्य॑र्क - व॒त्ते । भू॒तिका॑म् इति॑ भू॒ति - का॒म् । यत् । इन्द्राय॑ । घ॒र्मव॑न्त॒ इति॑ घ॒र्म - व॒त्ते । निर्व॑प॒तीति॑ निः-व॑पति । शि॒रः । ए॒व । अ॒स्य॒ । तेन॑ । क॒रो॒ति । यत् । इन्द्राय॑ । इ॒न्द्रिया॑व॒न्त॒ इती॑न्द्रि॒य - व॒त्ते । आ॒त्मान॑म् । ए॒व । अ॒स्य॒ । तेन॑ । क॒रो॒ति । यत् । इन्द्राय॑ । अ॒र्कव॑न्त॒ इत्य॑र्क - व॒त्ते । भू॒तः । ए॒व । अ॒न्नाद्य॑ इत्य॑न्न - अ॒द्यै । प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठ॒ति । भ॒व॑ति । ए॒व । इन्द्राय॑ । 37

TS 2.2.7.4

अ॒श्हो॒मुच॑ इत्य॑श्हः - मु॒चै । पुरो॑डाश॑म् । एका॑दशकपाल॒मित्येका॑दश - क॒पाल॒म् । निरि॑ति । व॒पेत् । यः । पा॒प्म॒ना । गृही॑तः । स्यात् । पा॒प्मा । वै । अ॒श्हः । इन्द्र॑म् । ए॒व । अ॒श्हो॒मुच॑मित्य॑श्हः - मु॒चैम् । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॑ भा॒ग-धेये॑न । उपे॑ति । धा॒व॒ति । सः । ए॒व । ए॒नम् । पा॒प्म॒नः । अ॒श्हंसः । मु॒ञ्च॒ति । इन्द्राय॑ । वै॒मृ॒धाय॑ । पुरो॑डाश॑म् । एका॑दशकपाल॒मित्येका॑दश - क॒पाल॒म् । निरि॑ति । व॒पेत् । यम् । मृ॒धः । अ॒भीति॑ । प्र॒वेपे॑रु॒न्निति॑

प्र - वेपैर॑न् । रा॒ष्ट्राणि॑ । वा॒ । अ॒भीति॑ । स॒मि॒युरिति॑ सं - इ॒युः । इन्द्र॑म् । ए॒व । वैमृ॑धम् । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॑ भाग - धेये॑न । उपेति॑ । धा॒वति॑ । सः । ए॒व । अ॒स्मात् । मृ॒धः । 38

TS 2.2.7.5

अपेति॑ । ह॒न्ति । इन्द्रा॑य । त्रा॒त्रे । पु॒रोडाश॑म् । एका॑दशकपाल॒मित्येका॑दश - क॒पालम् । निरिति॑ । व॒पेत् । ब॒द्धः । वा॒ । परि॑यत्त इति॑ परि - य॒त्तः । वा॒ । इन्द्र॑म् । ए॒व । त्रा॒तार॑म् । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॑ भाग - धेये॑न । उपेति॑ । धा॒वति॑ । सः । ए॒व । ए॒नम् । त्रा॒यते॑ । इन्द्रा॑य । अ॒र्का॒श्वमे॑धव॒न्त इत्य॑र्का॒श्वमे॑ध-व॒न्ते । पु॒रोडाश॑म् । एका॑दशकपाल॒मित्येका॑दश - क॒पालम् । निरिति॑ । व॒पेत् । यम् । म॒हा॒य॒ज्ञ इति॑ महा - य॒ज्ञः । न । उ॒प॒नमे॑दित्यु॒प - नमे॑त् । ए॒ते इति॑ । वै । म॒हा॒य॒ज्ञस्येति॑ महा - य॒ज्ञस्य॑ । अ॒न्त्ये इति॑ । त॒नू इति॑ । यत् । अ॒र्का॒श्वमे॑धावित्य॒र्क - अ॒श्वमे॑धौ । इन्द्र॑म् । ए॒व । अ॒र्का॒श्वमे॑धव॒न्तमित्य॑र्का॒श्वमे॑ध - व॒न्तम् । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॑ भाग - धेये॑न । उपेति॑ । धा॒वति॑ । सः । ए॒व । अ॒स्मै ( ) । अ॒न्तः । म॒हा॒य॒ज्ञमिति॑ महा - य॒ज्ञम् । च्या॒व॒यति॑ । उपेति॑ । ए॒नम् । म॒हा॒य॒ज्ञ इति॑ महा - य॒ज्ञः । न॒म॒ति ॥ 39

(इन्द्रियाव॑न्तः स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॑नोप॑ धावति॑ सौ - ऽर्कव॑न्तः स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॑नै - वेन्द्रा॑या - स्मा॒न् मृ॒धौ - ऽस्मै - सप्त॑ च) (A7)

TS 2.2.8.1

इन्द्रा॑य । अ॒न्वृ॒जव॑ इत्यनु॑ - ऋ॒ज॒वे । पु॒रोडाश॑म् । एका॑दशकपाल॒मित्येका॑दश - क॒पालम् । निरिति॑ । व॒पेत् । ग्रा॒म॒काम॑ इति॑ ग्रा॒म - का॒मः । इन्द्र॑म् । ए॒व । अ॒न्वृ॒जुमित्यनु॑-ऋ॒जुम् । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॑ भाग-धेये॑न । उपेति॑ । धा॒वति॑ । सः । ए॒व । अ॒स्मै । स॒जा॒तानिति॑ स - जा॒तान् । अ॒नु॒का॒नित्यनु॑ - का॒न् । क॒रोति॑ । ग्रा॒मी । ए॒व । भ॒वति॑ । इन्द्रा॑ण्यै । च॒रुम् । निरिति॑ । व॒पेत् । य॒स्य॑ । से॒ना॑ । अ॒स॒श॒शिते॑त्यसं - शि॒ता । इ॒व । स्या॑त् । इन्द्रा॑णी । वै । से॒ना॑यै । दे॒वता॑ । इन्द्रा॑णीम् । ए॒व । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॑ भाग - धेये॑न ।

उपेतिं । धावति । सा । एव । अस्य । सेनाम् । समितिं । श्यति । बल्वंजान् । अपीतिं । 40

TS 2.2.8.2

इद्धमे । समितिं । नृह्येत् । गौः । यत्र । अधिष्कृतेत्यधि - स्कृन्ना । न्यमेहृदिति नि - अमेहत् । ततः । बल्वंजाः । उदितिं । अतिष्ठन् । गवांम् । एव । एनम् । न्यायमिति नि - आयम् । अपिनीयेत्यपि - नीयं । गाः । वेदुयति । इन्द्राय । मन्युमतु इति मन्यु - मतै । मनस्वते । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश - कपालम् । निरितिं । वपेत् । सुग्रांम इति सं - ग्रामे । संयत्त इति सं - यत्ते । इन्द्रियेण । वै । मन्युना । मनसा । सुग्रांममिति सं - ग्रामम् । जयति । इन्द्रम् । एव । मन्युमन्तमिति मन्यु - मन्तम् । मनस्वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेति भाग-धेयेन । उपेतिं । धावति । सः । एव । अस्मिन् । इन्द्रियम् । मन्युम् । मनः । दुधाति । जयति । तम् । 41

TS 2.2.8.3

सुग्रांममिति सं - ग्रामम् । एताम् । एव । निरितिं । वपेत् । यः । हृतमना इति हृत - मनाः । स्वयंपाप इति स्वयं - पापः । इव । स्यात् । एतानि । हि । वै । एतस्मात् । अपक्रान्तानीत्यप - क्रान्तानि । अथ । एषः । हृतमना इति हृत - मनाः । स्वयंपाप इति स्वयं - पापः । इन्द्रम् । एव । मन्युमन्तमिति मन्यु - मन्तम् । मनस्वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेति भाग-धेयेन । उपेतिं । धावति । सः । एव । अस्मिन् । इन्द्रियम् । मन्युम् । मनः । दुधाति । न । हृतमना इति हृत-मनाः । स्वयंपाप इति स्वयं-पापः । भवति । इन्द्राय । दात्रे । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश - कपालम् । निरितिं । वपेत् । यः । कामयेत । दानकामा इति दान - कामाः । मे । प्रजा इति प्र - जाः । स्युः । 42

TS 2.2.8.4

इति । इन्द्रम् । एव । दातारम् । स्वेन । भागधेयेनेति भाग - धेयेन । उपेतिं । धावति ।

सः । ए॒व । अ॒स्मै । दान॑कामा इति दान॑-का॒माः । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । क॒रोति॑ । दान॑कामा
इति दान॑ - का॒माः । अ॒स्मै । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । भ॒वन्ति॑ । इन्द्रा॑य । प्र॒दा॒त्र इति॑ प्र - दा॒त्रे
। पुरो॑डाशम् । एका॑दशकपाल॒मित्येका॑दश - क॒पालम् । निरि॑ति । व॒पेत् । यस्मै॑ । प्र॒त्तम् ।
इ॒व । सत् । न । प्र॒दी॒येतेति॑ प्र - दी॒येत॑ । इन्द्र॑म् । ए॒व । प्र॒दा॒तार॑मिति॑ प्र - दा॒तार॑म् । स्वेन॑
। भा॒ग॒धे॒येनेति॑ भाग - धे॒येन॑ । उ॒पेति॑ । धा॒वति॑ । सः । ए॒व । अ॒स्मै । प्रेति॑ । दा॒पय॑ति
। इन्द्रा॑य । सु॒त्रा॒ण इति॑ सु - त्रा॒णम् । पुरो॑डाशम् । एका॑दशकपाल॒मित्येका॑दश - क॒पालम् ।
निरि॑ति । व॒पेत् । अप॑रुद्ध इत्य॑प - रु॒द्धः । वा । 43

TS 2.2.8.5

अ॒प॒रु॒द्धय॑मान॒ इत्य॑प - रु॒द्धय॑मानः । वा । इन्द्र॑म् । ए॒व । सु॒त्रा॒मा॒ण॑मिति॑ सु - त्रा॒मा॒णम् । स्वेन॑
। भा॒ग॒धे॒येनेति॑ भाग-धे॒येन॑ । उ॒पेति॑ । धा॒वति॑ । सः । ए॒व । ए॒नम् । त्रा॒यते॑ । अ॒न॒प॒रु॒द्धय॑
इत्य॑नप - रु॒द्धयः । भ॒वति॑ । इन्द्रः॑ । वै । स॒दृ॒ष्टि॑ति॑ स - दृ॒ष्ट् । दे॒वता॑भिः । आ॒सीत् । सः
। न । व्या॒वृ॒त॒मिति॑ वि - आ॒वृ॒त॒म् । अ॒ग॒च्छत् । सः । प्र॒जाप॑तिमिति॑ प्र॒जा - प॒तिम् । उ॒पेति॑
। अ॒धा॒वत् । तस्मै॑ । ए॒तम् । ऐ॒न्द्रम् । एका॑दशकपाल॒मित्येका॑दश - क॒पालम् । निरि॑ति ।
अ॒व॒पत् । तेन॑ । ए॒व । अ॒स्मि॒न् । इन्द्रि॑यम् । अ॒द॒धात् । शक्र॑री इति॑ । या॒ज्या॒नु॒वा॒क्ये इति॑
याज्या - अ॒नु॒वा॒क्ये । अ॒क॒रोत् । वज्रः॑ । वै । शक्र॑री । सः । ए॒नम् । वज्रः॑ । भू॒त्यै ।
ऐ॒न्ध । 44

TS 2.2.8.6

सः । अ॒भ॒वत् । सः । अ॒बि॒भेत् । भू॒तः । प्रेति॑ । मा । धृ॒क्ष्यति॑ । इति॑ । सः । प्र॒जाप॑तिमिति॑
प्र॒जा-प॒तिम् । पुनः॑ । उ॒पेति॑ । अ॒धा॒वत् । सः । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा - प॒तिः । शक्र॑र्याः ।
अ॒धीति॑ । रे॒वती॑म् । निरि॑ति । अ॒मि॒मीत् । शान्त्यै॑ । अ॒प्र॒दा॒हा॒येत्य॑प्र - दा॒हा॒य । यः । अ॒लम्
। श्रि॒यै । सन् । स॒दृ॒ष्टि॑ति॑ स - दृ॒ष्ट् । सु॒मा॒नैः । स्यात् । तस्मै॑ । ए॒तम् । ऐ॒न्द्रम् ।
एका॑दशकपाल॒मित्येका॑दश - क॒पालम् । निरि॑ति । व॒पेत् । इन्द्र॑म् । ए॒व । स्वेन॑ । भा॒ग॒धे॒येनेति॑

भाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन् । इन्द्रियम् । दधाति । रेवती ।
 पुरोनुवाक्येति पुरः - अनुवाक्या । भवति ( ) । शान्त्यै । अप्रदाहायेत्यप्र - दाहाय । शक्ररी ।
 याज्या । वज्रः । वै । शक्ररी । सः । एनम् । वज्रः । भूत्यै । इन्धे । भवति । एव ॥ 45

(अपि - तः - स्यु - वै - न्ध - भवति - चतुर्दश च) (A8)

TS 2.2.9.1

आग्नावैष्णवमित्याग्ना - वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश - कपालम् । निरिति । वपेत् ।
 अभिचरन्नित्याभि - चरन् । सरस्वती । आज्यभागेत्याज्यं - भागा । स्यात् । बारूहस्पत्यः
 । चरुः । यत् । आग्नावैष्णव इत्याग्ना - वैष्णवः । एकादशकपाल इत्येकादश-कपालः ।
 भवति । अग्निः । सर्वाः । देवताः । विष्णुः । यज्ञः । देवताभिः । च । एव । एनम्
 । यज्ञेन । च । अभीति । चरति । सरस्वती । आज्यभागेत्याज्यं-भागा । भवति । वाक्
 । वै । सरस्वती । वाचा । एव । एनम् । अभीति । चरति । बारूहस्पत्यः । चरुः ।
 भवति । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । एनम् । अभीति । चरति । 46

TS 2.2.9.2

प्रतीति । वै । परस्तात् । अभिचरन्तमित्याभि - चरन्तम् । अभीति । चरन्ति । द्वेद्वे इति द्वे
 - द्वे । पुरोनुवाक्यं इति पुरः - अनुवाक्ये । कुर्यात् । अतीति । प्रयुक्त्या इति प्र - युक्त्यै ।
 एतया । एव । यजेत् । अभिचर्यमाण इत्यभि - चर्यमाणः । देवताभिः । एव । देवताः ।
 प्रतिचरतीति प्रति - चरति । यज्ञेन । यज्ञम् । वाचा । वाचम् । ब्रह्मणा । ब्रह्म । सः ।
 देवताः । च । एव । यज्ञम् । च । मद्ध्यतः । व्यवसर्पतीति वि - अवसर्पति । तस्य । न
 । कुतः । चन । उपाव्याध इत्युप - आव्याधः । भवति । न । एनम् । अभिचरन्नित्याभि -
 चरन् । स्तृणुते । आग्नावैष्णवमित्याग्ना - वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश - कपालम् ।
 निरिति । वपेत् । यम् । यज्ञः । न । 47

TS 2.2.9.3

उ॒प॒न॒मे॒दि॒त्यु॒प - न॒मे॒त् । अ॒ग्निः । स॒र्वाः । दे॒व॒ताः । वि॒ष्णुः । य॒ज्ञः । अ॒ग्नि॒म् । च॒ । ए॒व । वि॒ष्णु॒म् । च॒ । स्वे॒न । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति॒ भा॒ग॒-धे॒ये॒न । उ॒पे॒ति॒ । धा॒व॒ति॒ । तौ । ए॒व । अ॒स्मै । य॒ज्ञ॒म् । प्रे॒ति॒ । य॒च्छ॒तः । उ॒पे॒ति॒ । ए॒न॒म् । य॒ज्ञः । न॒म॒ति॒ । आ॒ग्ना॒वै॒ष्ण॒व॒मि॒त्या॒ग्ना - वै॒ष्ण॒व॒म् । घृ॒ते । च॒रु॒म् । नि॒रि॒ति॒ । व॒पे॒त् । चक्षु॑ष्काम॒ इति॒ चक्षुः॑ - का॒मः । अ॒ग्नेः । वै । चक्षु॑षा । म॒नु॒ष्याः । वी॒ति॒ । प॒र॒य॒न्ति॒ । य॒ज्ञ॒स्य॑ । दे॒वाः । अ॒ग्नि॒म् । च॒ । ए॒व । वि॒ष्णु॒म् । च॒ । स्वे॒न । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति॒ भा॒ग॒-धे॒ये॒न । उ॒पे॒ति॒ । धा॒व॒ति॒ । तौ । ए॒व । 48

TS 2.2.9.4

अ॒स्मि॒न् । चक्षुः॑ । ध॒त्तः । चक्षु॑ष्मान् । ए॒व । भ॒व॒ति॒ । धे॒न्वै । वै । ए॒तत् । रे॒तः । यत् । आ॒ज्य॑म् । अ॒नु॒डु॒हः । त॒ण्डु॒लाः । मि॒थु॒नात् । ए॒व । अ॒स्मै । चक्षुः॑ । प्रे॒ति॒ । ज॒न॒य॒ति॒ । घृ॒ते । भ॒व॒ति॒ । ते॒जः । वै । घृ॒तम् । ते॒जः । चक्षुः॑ । ते॒ज॒सा । ए॒व । अ॒स्मै । ते॒जः । चक्षुः॑ । अ॒वे॒ति॒ । रु॒न्धे । इ॒न्द्रि॒यम् । वै । वी॒र्य॑म् । वृ॒द्धे । भ्रातृ॑व्यः । य॒ज॒मा॒नः । अ॒य॒ज॒मा॒न॒स्य॑ । अ॒द्ध॒र॒क॒ल्पा॒मि॒त्य॒द्ध॒र॒-क॒ल्पा॒म् । प्र॒ति॒ । नि॒रि॒ति॒ । व॒पे॒त् । भ्रातृ॑व्ये । य॒ज॒मा॒ने॒ । न । अ॒स्य॑ । इ॒न्द्रि॒यम् । 49

TS 2.2.9.5

वी॒र्य॑म् । वृ॒द्धे । पु॒रा । वा॒चः । प्र॒व॒दि॒तो॒रि॒ति॒ प्र - व॒दि॒तोः । नि॒रि॒ति॒ । व॒पे॒त् । या॒व॒ती॒ । ए॒व । वाक् । ता॒म् । अ॒प्रो॒दि॒ता॒मि॒त्य॒प्र - उ॒दि॒ता॒म् । भ्रातृ॑व्यस्य । वृ॒द्धे । ता॒म् । अ॒स्य॑ । वा॒च॑म् । प्र॒व॒द॒न्ती॒मि॒ति॒ प्र - व॒द॒न्ती॒म् । अ॒न्याः । वा॒चः । अ॒नु॒ । प्रे॒ति॒ । व॒द॒न्ति॒ । ताः । इ॒न्द्रि॒यम् । वी॒र्य॑म् । य॒ज॒मा॒ने॒ । द॒ध॒ति॒ । आ॒ग्ना॒वै॒ष्ण॒व॒मि॒त्या॒ग्ना - वै॒ष्ण॒व॒म् । अ॒ष्टा॒क॒पा॒ल॒मि॒त्य॒ष्टा॒-क॒पा॒ल॒म् । नि॒रि॒ति॒ । व॒पे॒त् । प्रा॒तः स॒व॒न॒स्ये॒ति॒ प्रा॒तः - स॒व॒न॒स्य॑ । आ॒का॒ल॒ इ॒त्या॑ - का॒ले । स॒र॒स्व॒ती । आ॒ज्य॑भा॒गे॒त्या॒ज्य॑ - भा॒गा॒ । स्या॒त् । बा॒रु॒ह॒स्प॒त्यः । च॒रुः । यत् । अ॒ष्टा॒क॒पा॒ल॒ इ॒त्य॒ष्टा -

कृ॒पा॒लः । भ॒व॒ति । अ॒ष्टाक्ष॑रेत्य॒ष्टा- अ॒क्ष॒रा । गा॒य॒त्री । गा॒य॒त्रम् । प्रा॒तः स॒व॒नमि॒ति प्रा॒तः - स॒व॒नम् । प्रा॒तः स॒व॒नमि॒ति प्रा॒तः - स॒व॒नम् । ए॒व । तेन॑ । आ॒प्नो॒ति । 50

TS 2.2.9.6

आ॒ग्ना॒वैष्ण॑वमित्या॒ग्ना - वैष्ण॑वम् । ए॒का॒द॒शक॑पा॒लमि॒त्येका॑द॒श - कृ॒पा॒लम् । नि॒रि॒ति । व॒पेत् । मा॒द्ध्य॑न्दि॒नस्य॑ । स॒र्व॒नस्य॑ । आ॒का॒ल इ॒त्या - का॒ले । सर॑स्वती । आ॒ज्य॑भा॒गेत्या॒ज्य - भा॒गा । स्यात् । बा॒रु॒ह॒स्प॒त्यः । च॒रुः । यत् । ए॒का॒द॒शक॑पा॒ल इ॒त्येका॑द॒श - कृ॒पा॒लः । भ॒व॒ति । ए॒का॒द॒शाक्ष॑रेत्ये॒का॒द॒श - अ॒क्ष॒रा । त्रि॒ष्टुप् । त्रै॒ष्टु॒भम् । मा॒द्ध्य॑न्दि॒नम् । स॒र्व॒नम् । मा॒द्ध्य॑न्दि॒नम् । ए॒व । स॒र्व॒नम् । तेन॑ । आ॒प्नो॒ति । आ॒ग्ना॒वैष्ण॑वमित्या॒ग्ना - वैष्ण॑वम् । द्वा॒द॒शक॑पा॒लमि॒ति द्वा॒द॒श - कृ॒पा॒लम् । नि॒रि॒ति । व॒पेत् । तृ॒ती॒यस॒व॒नस्ये॒ति तृ॒ती॒य- स॒व॒नस्य॑ । आ॒का॒ल इ॒त्या - का॒ले । सर॑स्वती । आ॒ज्य॑भा॒गेत्या॒ज्य - भा॒गा । स्यात् । बा॒रु॒ह॒स्प॒त्यः । च॒रुः । यत् । द्वा॒द॒शक॑पा॒ल इ॒ति द्वा॒द॒श - कृ॒पा॒लः । भ॒व॒ति । द्वा॒द॒शाक्ष॑रेति॒ द्वा॒द॒श - अ॒क्ष॒रा । जग॑ती । जा॒ग॒तम् । तृ॒ती॒यस॒व॒नमि॒ति तृ॒ती॒य - स॒व॒नम् । तृ॒ती॒यस॒व॒नमि॒ति तृ॒ती॒य-स॒व॒नम् । ए॒व । तेन॑ । आ॒प्नो॒ति । दे॒वता॑भिः । ए॒व । दे॒वताः॑ । 51

TS 2.2.9.7

प्र॒ति॒च॒र॒तीति॑ प्र॒ति - च॒र॒ति । य॒ज्ञेन॑ । य॒ज्ञम् । वा॒चा । वा॒चम् । ब्र॒ह्म॑णा । ब्र॒ह्म॑ । कृ॒पालैः॑ । ए॒व । छ॒न्दा॑श्सि । आ॒प्नो॒ति । पु॒रो॒डा॒शैः॑ । स॒र्व॒नानि॑ । मै॒त्रा॒व॒रु॒णमि॒ति मै॒त्रा - व॒रु॒णम् । ए॒क॒क॒पा॒लमि॒त्येकं॑ - कृ॒पा॒लम् । नि॒रि॒ति । व॒पेत् । व॒शा॒यै । का॒ले । या । ए॒व । अ॒सौ । भ्रा॒तृ॒व्यस्य॑ । व॒शा । अ॒नू॒ब॒न्ध्येत्य॑नु - ब॒न्ध्या॑ । सो इति॑ । ए॒व । ए॒षा । ए॒तस्य॑ । ए॒क॒क॒पा॒ल इ॒त्येकं॑-कृ॒पा॒लः । भ॒व॒ति । न । हि । कृ॒पालैः॑ । प॒शुम् । अ॒र॒ह॒ति । आ॒प्तुम् ॥ (ब्र॒ह्म॑णै॒वैन॑म॒भि च॑रति - य॒ज्ञो न - ता॒वे॒वा - ऽस्यै॑न्द्रि॒य - मा॑प्नोति - दे॒वताः॑ - 52

(ब्र॒ह्म॑णै॒वैन॑म॒भि च॑रति - य॒ज्ञो न - ता॒वे॒वा - ऽस्यै॑न्द्रि॒य - मा॑प्नोति - दे॒वताः॑ - स॒प्त॒त्रिं॑शच्च)

(A9)

TS 2.2.10.1

अ॒सौ । आ॒दित्यः । न । वी॒तिं । अ॒रो॒च॒त॒ । तस्मै॑ । दे॒वाः । प्रायश्चि॒त्तिम् । ऐ॒च्छ॒न्न
 । तस्मै॑ । ए॒तम् । सो॒मा॒रौ॒द्रमि॒तिं सो॒मा॒रौ॒द्रम् । च॒रुम् । नि॒रि॒तिं । अ॒व॒प॒न्न । तेन॑ ।
 ए॒व । अ॒स्मि॒न्न । रु॒च॑म् । अ॒द॒धुः । यः । ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒का॑म् इति॑ ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒ - का॑म् ।
 स्यात् । तस्मै॑ । ए॒तम् । सो॒मा॒रौ॒द्रमि॒तिं सो॒मा॒ - रौ॒द्रम् । च॒रुम् । नि॒रि॒तिं । व॒पे॒त् ।
 सो॒म॑म् । च॒ । ए॒व । रु॒द्रम् । च॒ । स्वे॒न॑ । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति॑ भा॒ग॒धे॒ये॒न॑ । उ॒पे॒ति॑ । धा॒व॒ति॑
 । तौ । ए॒व । अ॒स्मि॒न्न । ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒मि॒तिं ब्र॒ह्म॒ - व॒र्च॒स॒म् । ध॒त्तः॑ । ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒सी॒तिं ब्र॒ह्म॒ -
 व॒र्च॒सी॑ । ए॒व । भ॒व॒ति॑ । ति॒ष्या॒पू॒र्ण॒मा॒स॒ इति॑ ति॒ष्या॒ - पू॒र्ण॒मा॒से॑ । नि॒रि॒तिं । व॒पे॒त् । रु॒द्रः । 53

TS 2.2.10.2

वै । ति॒ष्यः॑ । सो॒मः॑ । पू॒र्ण॒मा॒स॒ इति॑ पू॒र्ण॒ - मा॒सः॑ । सा॒क्षा॒दि॒तिं स॒ - अ॒क्षात् । ए॒व ।
 ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒मि॒तिं ब्र॒ह्म॒ - व॒र्च॒स॒म् । अ॒वे॒ति॑ । रु॒न्धे॑ । परि॑श्रित॒ इति॑ परि॑ - श्रि॒ते॑ । या॒ज॒य॒ति॑ ।
 ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒स्ये॒ति॑ ब्र॒ह्म॒ - व॒र्च॒स॒स्य॑ । परि॑गृही॒त्या॒ इति॑ परि॑ - गृही॒त्यै॑ । श्वे॒ता॒यै॑ । श्वे॒त॒व॒त्सा॒या॒
 इति॑ श्वे॒त॒ - व॒त्सा॒यै॑ । दु॒ग्ध॒म् । म॒थि॒तम् । आ॒ज्य॑म् । भ॒व॒ति॑ । आ॒ज्य॑म् । प्रो॒क्ष॑ण॒मि॒तिं प्र॒
 - उ॒क्ष॑ण॒म् । आ॒ज्ये॑न । मा॒र्ज॑य॒न्ते॑ । या॒व॑त् । ए॒व । ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒मि॒तिं ब्र॒ह्म॒ - व॒र्च॒स॒म् । तत्
 । स॒र्व॑म् । क॒रो॒ति॑ । अ॒ती॒तिं॑ । ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒मि॒तिं ब्र॒ह्म॒ - व॒र्च॒स॒म् । क्रि॒य॒ते॑ । इति॑ । आ॒हुः॑ ।
 ई॒श्वरः॑ । दु॒श्च॑र्मे॒ति॑ दुः - च॒र्मा॑ । भ॒वि॒तोः॑ । इति॑ । मा॒नु॒वी॒ इति॑ । ऋ॒चौ॑ । धा॒य्ये॑ इति॑ ।
 कु॒र्या॑त् । यत् । वै । कि॒म् । च॒ । म॒नुः॑ । अ॒व॑दत् । तत् । भे॒ष॒ज॒म् । 54

TS 2.2.10.3

भे॒ष॒ज॒म् । ए॒व । अ॒स्मै॑ । क॒रो॒ति॑ । य॒दि॑ । बि॒भी॒यात् । दु॒श्च॑र्मे॒ति॑ दुः - च॒र्मा॑ । भ॒वि॒ष्या॑मि
 । इति॑ । सो॒मा॒पौ॒ष्ण॒मि॒तिं सो॒मा॒ - पौ॒ष्ण॒म् । च॒रुम् । नि॒रि॒तिं । व॒पे॒त् । सौ॒म्यः॑ । वै ।

देवतया । पुरुषः । पौष्णाः । पशवः । स्वयाँ । एव । अस्मै । देवतया । पशुभिरिति पशु
- भिः । त्वचम् । करोति । न । दुश्चर्मोति दुः - चर्मा । भवति । सोमारौद्रमिति सोमा -
रौद्रम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । प्रजाकाम इति प्रजा - कामः । सोमः । वै । रेतोधा इति
रेतः - धाः । अग्निः । प्रजानामिति प्र - जानाम् । प्रजुनयितेति प्र - जुनयिता । सोमः । एव
। अस्मै । रेतः । दधाति । अग्निः । प्रजामिति प्र - जाम् । प्रेति । जुनयति । विन्दते । 55

TS 2.2.10.4

प्रजामिति प्र - जाम् । सोमारौद्रमिति सोमा- रौद्रम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । अभिचरन्नित्यभि-
चरन् । सौम्यः । वै । देवतया । पुरुषः । एषः । रुद्रः । यत् । अग्निः । स्वायाः ।
एव । एनम् । देवतायै । निष्क्रीयेति निः - क्रीयं । रुद्रायं । अपीति । दुधाति । ताजक्
। आर्तिम् । एति । ऋच्छति । सोमारौद्रमिति सोमा-रौद्रम् । चरुम् । निरिति । वपेत् ।
ज्योगामयावीति ज्योक् - आमयावी । सोमम् । वै । एतस्य । रसः । गुच्छति । अग्निम् ।
शरीरम् । यस्य । ज्योक् । आमयति । सोमात् । एव । अस्य । रसम् । निष्क्रीणातीति
निः - क्रीणाति । अग्नेः । शरीरम् । उत । यदि । 56

TS 2.2.10.5

इतासुरितीत - असुः । भवति । जीवति । एव । सोमारुद्रयोरिति सोमा - रुद्रयोः । वै ।
एतम् । ग्रसितम् । होता । निरिति । खिदति । सः । ईश्वरः । आर्तिम् । आतारिया -
अर्तोः । अनुद्वान् । होत्रा । देयः । वह्निः । वै । अनुद्वान् । वह्निः । होता । वह्निना । एव
। वह्निम् । आत्मानम् । स्पृणोति । सोमारौद्रमिति सोमा - रौद्रम् । चरुम् । निरिति । वपेत्
। यः । कामयेत । स्वे । अस्मै । आयतन इत्याँ - यतने । भ्रातृव्यम् । जुनयेयम् । इति
। वेदिम् । परिगृह्येति परि - गृह्यं । अर्द्धम् । उद्धन्यादित्युत्-ह्न्यात् । अर्द्धम् । न । अर्द्धम्
। ब्रूहिषः । स्तृणीयात् । अर्द्धम् ( ) । न । अर्द्धम् । इद्धमस्य । अभ्यादुद्ध्यादित्यभि -
आदुद्ध्यात् । अर्द्धम् । न । स्वे । एव । अस्मै । आयतन इत्याँ - यतने । भ्रातृव्यम् ।

जनयति ॥

-तासु भवति जीवत्येव सोमारुद्रयोर्वा एतं ग्रसितः होता निष्विन्दति स ईश्वर आर्तिमार्तो-
रनुद्धान् होता देयो वह्निर्वा अनुद्धान् वह्निर्होता वह्निर्नैव वह्निमात्मानः स्पृणोति सोमारौद्रं चरुं
निर्वपेद्यः कामयेत स्वैऽस्मा आयतने भ्रातृव्यं जनयेयमिति वेदिं परिगृह्याद्वर्द्धमुद्वन्याद्वर्द्धं नार्द्धं बरुहिषः
स्तृणीयाद्वर्द्धं ( ) नार्द्धमिद्धमस्याभ्याद्वर्द्ध्याद्वर्द्धं न स्व एवास्मा आयतने भ्रातृव्यं जनयति ॥
57 (रुद्रो - भेषजं - विन्दते- यदि - स्तृणीयाद्वर्द्धं - द्वादश च) (A10)

TS 2.2.11.1

ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकादश - कपालम् । निरिति । वपेत् । मारुतम् । सप्तकपालमिति
सप्त - कपालम् । ग्रामकाम इति ग्राम - कामः । इन्द्रम् । च । एव । मरुतः । च । स्वेन
। भागधेयेनेति भाग - धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । सजातानिति स-जातान्
। प्रेति । यच्छन्ति । ग्रामी । एव । भवति । आहवनीय इत्या - हवनीये । ऐन्द्रम् । अधीति
। श्रयति । गारुहपत्य इति गारुह - पत्ये । मारुतम् । पापवस्यसस्येति पाप - वस्यसस्य
। विधृत्या इति वि - धृत्यै । सप्तकपाल इति सप्त - कपालः । मारुतः । भवति । सप्तगणा
इति सप्त - गणाः । वै । मरुतः । गणश इति गण-शः । एव । अस्मै । सजातानिति स -
जातान् । अवेति । रुन्धे । अनूच्यमान इत्यनु - उच्यमाने । एति । सादयति । विशम् ।
एव । 58

TS 2.2.11.2

अस्मै । अनुवर्तमानमित्यनु - वर्तमानम् । करोति । एताम् । एव । निरिति । वपेत् । यः ।
कामयेत । क्षत्राय । च । विशे । च । समदमिति स - मदम् । दुद्ध्याम् । इति । ऐन्द्रस्य
। अवघ्नित्येव - घ्नन् । ब्रूयात् । इन्द्राय । अन्विति । ब्रूहि । इति । आश्राव्येत्या - श्राव्यं
। ब्रूयात् । मरुतः । यज्ञ । इति । मारुतस्य । अवघ्नित्येव - घ्नन् । ब्रूयात् । मरुद्भ्य

इति म॒रुत् - भ्यः । अ॒न्विति॑ । ब्रू॒हि । इति॑ । आ॒श्राव्येत्या॑ - श्राव्यं । ब्रू॒यात् । इन्द्र॑म् ।
य॒ज्ञ । इति॑ । स्वे । ए॒व । ए॒भ्यः । भा॒ग॒धे॒य॒ इति॑ भा॒ग - धे॒ये । स॒म॒द॒मिति॑ स - म॒दम् ।
द॒धा॒ति । वि॒तृ॒हा॒णा इति॑ वि॒तृ॒हा॒णाः । ति॒ष्ठन्ति॑ । ए॒ताम् । ए॒व । 59

TS 2.2.11.3

नि॒रिति॑ । व॒पेत् । यः । का॒मये॑त् । क॒ल्पे॑रन् । इति॑ । य॒था॒द॒व॒तमिति॑ यथा - दे॒व॒तम् ।
। अ॒व॒दा॒येत्य॑व - दा॒य । य॒था॒दे॒व॒तमिति॑ यथा - दे॒व॒तम् । य॒जेत् । भा॒ग॒धे॒येनेति॑ भा॒ग॒धे॒येन॑
। ए॒व । ए॒ना॒न् । य॒था॒य॒थमिति॑ यथा - य॒थम् । क॒ल्प॒यति॑ । क॒ल्प॑न्ते । ए॒व । ऐ॒न्द्रम्
। ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मित्ये॒का॒द॒श - क॒पा॒लम् । नि॒रिति॑ । व॒पेत् । वै॒श्व॒दे॒वमिति॑ वै॒श्व - दे॒वम् ।
द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मिति॑ द्वा॒द॒श - क॒पा॒लम् । ग्रा॒म॒का॒म् इति॑ ग्रा॒म - का॒म् । इन्द्र॑म् । च॒ । ए॒व ।
वि॒श्वान् । च॒ । दे॒वान् । स्वे॒न । भा॒ग॒धे॒येनेति॑ भा॒ग - धे॒येन॑ । उ॒पेति॑ । धा॒वति॑ । ते । ए॒व ।
अ॒स्मै । स॒जा॒तानिति॑ स - जा॒तान् । प्रेति॑ । य॒च्छन्ति॑ । ग्रा॒मी । ए॒व । भ॒वति॑ । ऐ॒न्द्रस्य॑ ।
अ॒व॒दा॒येत्य॑व - दा॒य । वै॒श्व॒दे॒वस्येति॑ वै॒श्व॒दे॒वस्य॑ । अ॒वेति॑ । द्येत् । अ॒थ । ऐ॒न्द्रस्यः॑ । 60

TS 2.2.11.4

उ॒परि॑ष्ठात् । इ॒न्द्रि॒येण॑ । ए॒व । अ॒स्मै । उ॒भ॒यतः॑ । स॒जा॒तानिति॑ स - जा॒तान् । प॒रीति॑ ।
गृ॒ह्णा॒ति । उ॒पा॒धा॒य्यं पू॒र्व॒य॒मित्यु॑पा॒धा॒य्यं - पू॒र्व॒य॒म् । वा॒सः । दक्षि॑णा । स॒जा॒ताना॒मिति॑ स -
जा॒ताना॑म् । उ॒प॒हि॒त्या इत्यु॑प - हि॒त्यै । पृ॒श्नि॒यै । दु॒ग्धे । प्रै॒य॒ङ्ग॒वम् । च॒रुम् । नि॒रिति॑ ।
व॒पेत् । म॒रु॒द्भ्य इति॑ म॒रुत् - भ्यः । ग्रा॒म॒का॒म् इति॑ ग्रा॒म - का॒म् । पृ॒श्नि॒यै । वै । प॒य॑सः
। म॒रुतः॑ । जा॒ताः । पृ॒श्नि॒यै । प्रि॒य॒ङ्ग॒वः । मा॒रु॒ताः । ख॒लु । वै । दे॒व॒त॒या । स॒जा॒ता इति॑
स - जा॒ताः । म॒रुतः॑ । ए॒व । स्वे॒न । भा॒ग॒धे॒येनेति॑ भा॒ग - धे॒येन॑ । उ॒पेति॑ । धा॒वति॑ । ते
। ए॒व । अ॒स्मै । स॒जा॒तानिति॑ स - जा॒तान् । प्रेति॑ । य॒च्छन्ति॑ । ग्रा॒मी । ए॒व । भ॒वति॑ ।
प्रि॒य॒व॒ती इति॑ प्रि॒य - व॒ती । या॒ज्या॒नु॒वा॒क्ये इति॑ या॒ज्या - अ॒नु॒वा॒क्ये । 61

TS 2.2.11.5

भ॒वत् । प्रि॒यम् । ए॒व । ए॒नम् । स॒मा॒ना॒नाम् । क॒रो॒ति । द्वि॒पदे॒ति द्वि - पदा॑ । पु॒रो॒नु॒वा॒क्ये॒ति
 पु॒रः - अ॒नु॒वा॒क्या॑ । भ॒व॒ति । द्वि॒पद॒ इति॑ द्वि - पदः । ए॒व । अ॒वे॒ति । रु॒न्धे । च॒तु॒ष्पदे॒ति
 च॒तुः - प॒दा । या॒ज्या॑ । च॒तु॒ष्पद॒ इति॑ च॒तुः - प॒दः । ए॒व । प॒शून् । अ॒वे॒ति । रु॒न्धे ।
 दे॒वा॒सु॒रा इति॑ दे॒व - अ॒सु॒राः । सँय॑त्ता इति॑ सं - य॒त्ताः । आ॒स॒न् । ते । दे॒वाः । मि॒थः ।
 वि॒प्रि॒या इति॑ वि - प्रि॒याः । आ॒स॒न् । ते । अ॒न्यः । अ॒न्यस्मै॑ । ज्यैष्ठ्या॑य । अ॒ति॒ष्ठ॒मा॒नाः ।
 च॒तु॒र्दे॒ति च॒तुः - धा॑ । वी॒ति । अ॒क्रा॒म॒न् । अ॒ग्निः । वसु॑भिरिति॑ वसु॑ - भिः । सोमः॑ । रु॒द्रैः
 । इ॒न्द्रः । म॒रु॒द्भिरिति॑ म॒रुत् - भिः । वरु॑णः । आ॒दि॒त्यैः । सः । इ॒न्द्रः । प्र॒जाप॑तिमिति॑
 प्र॒जा - प॒तिम् । उ॒पे॒ति । अ॒धा॒वत् । तम् । 62

TS 2.2.11.6

ए॒तया॑ । स॒ज्ञा॒न्ये॒ति सं - ज्ञा॒न्या॑ । अ॒या॒ज॒यत् । अ॒ग्न्यै॑ । वसु॑मत् इति॑ वसु॑ - म॒ते । पु॒रो॒डा॒शम्
 । अ॒ष्टा॒क॒पा॒ल॒मि॒त्य॒ष्टा - क॒पा॒लम् । नि॒रि॒ति । अ॒व॒पत् । सोमा॑य । रु॒द्रव॑त् इति॑ रु॒द्र - व॒ते ।
 च॒रुम् । इ॒न्द्रा॑य । म॒रु॒त्व॑ते । पु॒रो॒डा॒शम् । ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒त्ये॒का॒द॒श - क॒पा॒लम् । वरु॑णाय
 । आ॒दि॒त्यव॑त् इत्या॑दि॒त्य - व॒ते । च॒रुम् । ततः॑ । वै । इ॒न्द्रम् । दे॒वाः । ज्यैष्ठ्या॑य । अ॒भि
 । स॒मि॒ति । अ॒जा॒न॒त् । यः । स॒मा॒नैः । मि॒थः । वि॒प्रि॒य इति॑ वि - प्रि॒यः । स्यात् । तम् ।
 ए॒तया॑ । स॒ज्ञा॒न्ये॒ति सं - ज्ञा॒न्या॑ । या॒ज॒येत् । अ॒ग्न्यै॑ । वसु॑मत् इति॑ वसु॑ - म॒ते । पु॒रो॒डा॒शम्
 । अ॒ष्टा॒क॒पा॒ल॒मि॒त्य॒ष्टा - क॒पा॒लम् । नि॒रि॒ति । व॒पेत् । सोमा॑य । रु॒द्रव॑त् इति॑ रु॒द्र - व॒ते ।
 च॒रुम् । इ॒न्द्रा॑य । म॒रु॒त्व॑ते । पु॒रो॒डा॒शम् । ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒त्ये॒का॒द॒श - क॒पा॒लम् । वरु॑णाय
 ( ) । आ॒दि॒त्यव॑त् इत्या॑दि॒त्य - व॒ते । च॒रुम् । इ॒न्द्रम् । ए॒व । ए॒नम् । भू॒तम् । ज्यैष्ठ्या॑य
 । स॒मा॒नाः । अ॒भि । स॒मि॒ति । जा॒न॒ते । वसि॑ष्ठः । स॒मा॒ना॒नाम् । भ॒व॒ति ॥ 63

(विशमेव - तिष्ठन्त्येतामे - वाथैन्द्रस्य - याज्यानुवाक्ये - तं - वरुणाय - चतुर्दश च) (A11)

TS 2.2.12.1

हिरण्यगुर्भ इति हिरण्य - गुर्भः । आपः । ह । यत् । प्रजापत इति प्रजा - पते ॥ सः । वेद । पुत्रः । पितरम् । सः । मातरम् । सः । सूनुः । भुवत् । सः । भुवत् । पुनर्मघ इति पुनः - मघः ॥ सः । द्याम् । और्णोत् । अन्तरिक्षम् । सः । सुवः । सः । विश्वाः । भुवः । अभुवत् । सः । एति । अभुवत् ॥ उदिति । उ । त्यम् । चित्रम् ॥ सः । प्रत्नवदिति प्रत्न-वत् । नवीयसा । अग्रे । द्युम्नेन । संयतेति सं - यता ॥ बृहत् । तत्तन्थ । भानुना ॥ नीति । काव्या । वेधसः । शश्वतः । कः । हस्ते । दधानः । 64

TS 2.2.12.2

नया । पुरूणि ॥ अग्निः । भुवत् । रयिपतिरिति रयि - पतिः । रयीणाम् । सूत्रा । चक्राणः । अमृतानि । विश्वा ॥ हिरण्यपाणिमिति हिरण्य - पाणिम् । ऊतये । सवितारम् । उपेति । ह्ये ॥ सः । चेत्ता । देवता । पदम् ॥ वामम् । अद्य । सवितुः । वामम् । उ । श्वः । दिवेदिव इति दिवे - दिवे । वामम् । अस्मभ्यमित्यस्म - भ्यम् । सावीः ॥ वामस्य । हि । क्षयस्य । देव । भूरेः । अया । धिया । वामभाज इति वाम - भाजः । स्याम् ॥ बट् । इत्था । पर्वतानाम् । खिद्रम् । बिभरुषि । पृथिवि ॥ प्रेति । या । भूमि । प्रवत्वति । म्हा । जिनोषि । 65

TS 2.2.12.3

महिनि ॥ स्तोमांसः । त्वा । विचारिणीति वि - चारिणि । प्रतीति । स्तोभन्ति । अक्तुभिरित्यक्तु - भिः ॥ प्रेति । या । वाजम् । न । हेषन्तम् । पेरुम् । अस्यसि । अर्जुनि ॥ ऋदूदरेण । सख्या । सूचेय । यः । मा । न । रिष्येत् । हर्यश्चेति हरि-अश्व । पीतः ॥ अयम् । यः । सोमः । न्यधायीति नि - अधायि । अस्मे इति । तस्मै । इन्द्रम् । प्रतिरुमिति प्र - तिरम् । एमि । अच्छ ॥ आपान्तमन्युरित्यापान्त - मन्युः । तृपलप्रभर्मेति तृपल - प्रभर्मा । धुनिः । शिमीवान् । शरुमानिति शरु - मान् । ऋजीषी ॥ सोमः । विश्वानि ।

अ॒त॒सा । व॒ना॒नि । न । अ॒र्वाक् । इन्द्र॑म् । प्र॒ति॒मा॒ना॒नीतिं॑ प्रति - मा॒ना॒नि । दे॒भुः ॥ प्रेतिं॑ । 66

TS 2.2.12.4

सु॒वा॒नः । सोमः॑ । ऋ॒त॒युरि॒त्यृत॑ - युः । चि॒के॒त । इन्द्रा॑य । ब्र॒ह्म । ज॒मद॑ग्निः । अ॒र्च॒न् ॥ वृषा॑ । य॒न्ता । अ॒सि । श॒व॒सः । तुर॑स्य । अ॒न्तः । य॒च्छ । गृ॒ण॒ते । ध॒र्त्रम् । दृ॒ह ॥ स॒बाध॑ इति स - बाधः । ते । म॒द॑म् । च । शु॒ष्म॒यम् । च । ब्र॒ह्म । नरः॑ । ब्र॒ह्म॒कृत॑ इति ब्रह्म - कृतः । स॒पर्य॑न् ॥ अ॒र्कः । वा । यत् । तुर॑तै । सोम॑चक्षा इति सोम - चक्षाः । तत्र॑ । इत् । इन्द्रः॑ । दु॒ध॒ते । पृ॒थ्वि॒ति पृ॒त् - सु । तुर्या॑म् ॥ वष॑ट् । ते । वि॒ष्णो । आ॒सः । एति॑ । कृ॒णो॒मि । तत् । मे । जु॒ष॒स्व । शि॒पि॒वि॒ष्टेति॑ शिपि - विष्ट । ह॒व्यम् ॥ 67

TS 2.2.12.5

व॒र्द्ध॑न्तु । त्वा । सु॒ष्टु॒तय॑ इति सु - स्तु॒तयः॑ । गिरः॑ । मे । यू॒यम् । पा॒त् । स्व॒स्तिभि॑रिति स्व॒स्ति - मिः । स॒दा । नः ॥ प्रेतिं॑ । तत् । ते । अ॒द्य । शि॒पि॒वि॒ष्टेति॑ शिपि - विष्ट । नाम॑ । अ॒र्यः । श॒स॒मि । व॒यु॒ना॒नि । वि॒द्वान् ॥ तम् । त्वा । गृ॒णामि॑ । त॒व॒स॑म् । अ॒त॒वी॒यान् । क्षय॑न्तम् । अ॒स्य । रज॑सः । प॒रा॒के ॥ किम् । इत् । ते । वि॒ष्णो इति॑ । प॒रि॒चक्ष॑यमिति परि - चक्ष॑यम् । भू॒त् । प्रेतिं॑ । यत् । व॒व॒क्षे । शि॒पि॒वि॒ष्ट इति॑ शिपि - विष्टः । अ॒स्मि ॥ मा । व॒र्षः । अ॒स्मत् । अ॒पेति॑ । गू॒हः । ए॒तत् । यत् । अ॒न्य॒रूप॑ इत्य॒न्य - रूपः॑ । स॒मि॒थ इति॑ सं - इ॒थे । ब॒भू॒थ ॥ 68

TS 2.2.12.6

अ॒ग्रे । दाः । दा॒शुषे॑ । र॒यिम् । वी॒र॒व॒न्त॒मिति॑ वी॒र - व॒न्त॒म् । प॒री॒ण॒स॒मिति॑ परि - न॒स॒म् । शि॒शी॒हि । नः । सू॒नु॒मत् इति॑ सू॒नु॒म॒तः ॥ दाः । नः । अ॒ग्रे । श॒ति॒नः॑ । दाः । स॒ह॒स्रि॒णः । दुरः॑ । न । वा॒ज॑म् । श्रु॒त्यै । अ॒पेति॑ । वृ॒धि ॥ प्रा॒ची इति॑ । द्या॒वा॒पृ॒थि॒वी इति॑ द्या॒वा - पृ॒थि॒वी । ब्र॒ह्म॒णा । कृ॒धि । सु॒वः । न । शु॒क्रम् । उ॒ष॒सः । वी॒ति । दि॒द्यु॒तुः ॥ अ॒ग्निः ।

दाः । द्रविणम् । वीरपेशा इति वीर - पेशाः । अग्निः । ऋषिम् । यः । सहस्रा । सनोति
 ॥ अग्निः । दिवि । हव्यम् । एति । ततान् । अग्नेः । धामानि । विभृतेति वि - भृता ।
 पुरुत्रेति पुरु - त्रा ॥ मा । 69

TS 2.2.12.7

नः । मर्द्दीः । एति । तु । भर ॥ घृतम् । न । पूतम् । तनूः । अरेपाः । शुचि ।
 हिरण्यम् ॥ तत् । ते । रुक्मः । न । रोचत । स्वधाव इति स्वधा - वः ॥ उमे इति ।
 सुश्चन्द्रेति सु - चन्द्र । सर्पिषः । दर्वी इति । श्रीणीषे । आसनि ॥ उतो इति । नः । उदिति
 । पुपूर्याः । उक्थेषु । शवसः । पते । इषम् । स्तोतृभ्य इति स्तोतृ-भ्यः । एति । भर ॥
 वायो इति । शतम् । हरीणाम् । युवस्व । पोष्याणाम् ॥ उत । वा । ते । सहस्रिणः ।
 रथः । एति । यातु । पाजसा ॥ प्रेति । याभिः । 70

TS 2.2.12.8

यासि । दाश्वाःसम् । अच्छ । नियुद्धिरिति नियुत् - मिः । वायो । इष्टयै । दुरोण इति दुः
 - ओने ॥ नीति । नः । रयिम् । सुभोजसमिति सु - भोजसम् । युव । इह । नीति ।
 वीरवदिति वीर - वत् । गव्यम् । अश्वियम् । च । राधः ॥ रेवतीः । नः । सधमादु इति
 सध - मादः । इन्द्रै । सन्तु । तुविवाजा इति तुवि - वाजाः ॥ क्षुमन्तः । याभिः । मदेम
 ॥ रेवान् । इत् । रेवतः । स्तोता । स्यात् । त्वावत इति त्व - वत् । मघोनः ॥ प्रेति ।
 इत् । उ । हरिव इति हरि - वः । श्रुतस्य ॥ 71

(दधानो - जिनोषि - देभुः प्र - हव्यं - बभूथ - मा - याभि - श्रुत्वारिश्च) (A12)

praSna korvai with starting padams of 1 to 12 Anuvaakams :-

(प्रजापतिस्ताः सृष्टा - अग्रये पथिकृते - ग्रये कामाया - ग्रयेन्नवते - वैश्वानर - मादित्यं चरु - मैन्द्रं

च॒रु - मि॒न्द्रा॒यान्वृ॑जव - आ॒ग्नावै॒ष्णव॑ - म॒सौ सो॒मारौ॒द्र - मै॒न्द्रम॒काद॑शकपालः - हि॒रण्यग॒र्भो - द्वा॒द॒श)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(प्र॒जाप॑ति - र॒ग्रये॑ का॒माया॑ - ऽभि॒ सं भ॑वतो - यो वि॒द्विषा॑णयो - रि॒ध्मे स॒न्न ह्ये॑ - दा॒ग्नावै॒ष्णव॑मु -
परि॑ष्टा - द्या॒सिं द्वा॒श्वा॒सु - मे॒क॑सप्ततिः)

first and last padam of second praSnam of kANDam 2 :-

(प्र॒जाप॑तिः - प्रे॒दुं ह॒रिवः॑ श्रु॒तस्य॑)

॥ हरिः॑ ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां द्वितीयकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

2.2.1 AppEndix

2.2.12.1 - हिरण्यगर्भ >1,

हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेकं आसीत् ।

स दाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषां विदेम ॥

(Appearing in TS 4-1-8-3)

2.2.12.1 - आपो ह यत् >2,

आपो ह यन् महती विश्वमायन् दक्षं दधाना जनयन्तीरग्निं ।

ततो देवानां निर्वर्ततासुरेकः कस्मै देवाय हविषां विधेम ॥

(Appearing in TS 4-1-8-3)

2.2.12.1 - प्रजापते >3

प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वा जातानि परि ता बभूव ।

यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु वयं स्याम पतयो रयीणां ॥

(Appearing in TS 1-8-14-2)

2.2.12.1 - उदुत्यं >4

उदु त्यंजातवेदसं देवं वहन्ति केतवः ।

दृशे विश्वाय सूर्यं ॥(appearing in TS 1-4-43-1)

2.2.12.1 - चित्रं >5

चित्रं देवाना-मुदगादनीकं चक्षु मित्रस्य वरुणस्याऽग्रेः ।

आऽ प्रा द्यावापृथिवी अन्तरिक्षं सूर्य आत्मा जगत्स्तस्थुषश्च ॥

(Appearing in TS 1-4-43-1)

2.2.12.7- नो॑ म॒र्धी॑ > 6

मा नो॑ म॒र्धी॑रा भ॒रा द॒द्धि तन्नः॑ प्र दा॒शुषे॑ दा॒तवे॑ भूरि॑ यत् ते॑ ।

नव्ये॑ दे॒ष्णे श॒स्ते अ॒स्मिन् तं उ॒क्थे प्र ब्र॑वाम व॒यमिन्द्र॑ स्तुवन्तः॑ ॥

(Appearing in TS 1-7-13-3)

2.2.12.7 - रा तू भ॒र > 7

आ तू भ॒र मा॒किरे॑तत् परि॒ष्ठाद्वि॒द्वा हि त्वा॒ वसु॑पतिं॒ वसू॑नां ।

इन्द्र॑ यत् ते मा॒हि॒नं द॒त्रम॑स्त्य॒स्मभ्यं॑ तद्व॒र्यश्च॑ प्रय॒न्धि ॥

(Appearing in TS 1-7-13-3)

=====